

ala yekêti

Hejmar: 25 İlon-Cotmeh 1991 Biha: 3 DM

Sayı: 25 Eylül-Ekim 1991

BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN VE SOSYALİZM İÇİN

ERKEN SEÇİM VE TARİHİN ZORUNLU YOLU ÜSTÜNDE AYAK SÜR TENLER !

İçinde geçmekte olduğumuz süreçte Kürdistan'da yaşanan son hareketli dönemler sırasında yavaş yavaş biriken sayısız çelişkiler kendisini yoğun kitle hareketiyle açığa vurdu. Hiç şüphesiz bu anlar, Kürdistan tarihinin en canlı, en önemli dirimsel ve belirleyici anlarının başlangıcı olarak görülecektir. Sömürgeci, dahası polis kafalı TC ideologlarının panik içinde bu kitle hareketlerine saldırımları boşuna değildir. Onlar, bu eylemlerde TC'nin köhnemiş sömürgeci sisteminden kesin bir kopuşu görmektedirler. Bundan dolayı bu her cinsten -liberal, faşist, dinci, "sosyal-demokrat", milliyetçi-şoven- ideologlar mevcut kopuşun derinleşmesini engellemek, Kürdistan'da atılan köprüleri yeniden kurmak, başkaldıran bu halkı yeniden devletin siyasal araçlarının etki alanına çekmek için seçimleri bir fırsat olarak görmektedirler.

Türkiye, bilindiği gibi, gittikçe yoğunlaşan yapısal bir kriz yaşamaktadır. TC, en bunalımlı döneminden geçmektedir. Siyasi, toplumsal ve ekonomik kriz rejimi "erken seçim" yapmaya zorlanmıştır. Büyük sermaye sahipleri ve Ordu, mevcut iktisadi ve siyasi krizi hafifletmenin yolu olarak seçimi dayatınca siyasi partiler harekete geçip "erken seçim" kararı aldılar. Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu sorunları 'çözmek' için 'milli mütakabat'ın hayata geçirilmesi şart koşuluyor. Seçimlerden sonra "koalisyon" olsun veya olmasın büyük Türk burjuvazisi belli bir uzlaşım istemektedir. Bu yüzden genel seçimin sonuçları sahip olduğu önemi açısından sömürgeci-faşist rejimin siyasal geleceğini doğrudan etkileyecektir. Bundan

dolayı burjuvazi için bu "erken seçim" her zamankinden daha ciddi bir öneme sahiptir. Seçimler "toplumsal uzlaşma"yı sağlamanın yolu olarak görülmektedir. Ama, görülen odur ki, Kürdistan sorunu, Türkiye'deki bütün bir toplumsal-siyasal yaşamı en çok etkileyen, bunalımı en fazla derinleştiren ana mesele olarak, bütün kapsamıyla bu seçimde de devletin ve burjuvazinin yüreğindeki asıl kuşku oluşmaktadır. Bütün tehditler, katliamlar, nasihatlar şimdiye kadar kâr etmemiştir, o halde seçimlerde "halkçı" ya da "ümmeççi"(dinci) kesimler rollerini oynamalıdır. Fakat önce, HEP dizginlenmeliydi, hatta seçim dışı bırakılmalıydı. Bu yapıldı tabii. Çünkü devlet güçleri ve siyasal partiler, Kürt halkını "erken seçimler"le yeniden TC'nin nüfus alanına çekmek istemektedirler. Kürt halk kitlelerini sömürgeci sisteme bağlama araçları olan siyasal partilerin, etkinliklerini yitirerek içi boş tabela "örgütleri"ne dönüşmüş olmaları, Türk siyasal güçlerini en çok korkutan sorun haline gelmiştir. Kürdistan'da onlar için ciddi bir boşluk oluşmuştur. HEP ve "ümmeççi" Refah Partisi, devletin teröründen kaçan kitlelerin sığınacağı 'barınaklar' olarak görülmektedir. Bu iki siyasal akım aracılığıyla, kitleler devletin siyasal araçlarının etki alanına yeniden çekilebilir diye hesaplar yapılmaktadır. HEP bir tarafa ama, esasında "islami ümmeççiliğin" devreye sokulması bu "boşluk"u doldurmak içindir. Devlet, Kürdistan'da ulusal duyguların ve yurtsever siyasal uyanışın en yoğun olduğu bölgeleri islami hareketin gelişmesi için "politik bölge" seçmesinin amacı budur. Kürdistan'da kaybedilmiş davayı, terör, pasi-

fikasyon hareketi ve islamiyetçilikle kazanma amaçlanmaktadır. "Ümmeççilik", ulusal kurtuluş hareketi için "yangın söndüren itfaiye" rolünü oynayabilir, hesapta bu var.

Kürdistan'da kitleler "Türk siyasetçiliği"nin dışına çıkmış bulunuyor. Ne varki, HEP ve islami hareket (Refah Partisi) köprü vaziyeti görekerek her biri başka bir yoldan, yurtsever kitlelerin karşı çıkışlarını yumuşatma ve devletin icazetli politikasına yeniden yönelme faaliyetiyle eylemlerini sürdürmektedirler. HEP'in SHP ile uzlaşması, yurtsever kitleleri -devletin etkisi alanı dışına çıkmış olan kitleleri- yeniden "Türkiye'nin katılım mekanizmaları içine" alınması tehlikesini taşımaktadır. Refah Partisi, "ümmeççilik" yaparak bunu yapmaya çalışmaktadır. Tarihin zorunlu yolu üstünde ayak sürten devlet ideologları zaten, Kürtler için "ideal olan"ın "kendi benliğini Türk toplumunun bir parçası

İÇİNDEKİLER

Seçim Gürültüsü	Sf. 4
Geçmişten Geleceğe, AMED'den Bakış	Sf. 5
Tarihten Güncelliğe	Sf. 7
AEP Üzerine	Sf. 12
Hawler Raporu	Sf. 17
Raniyah Ayaklanması	Sf. 18
Bölücü Devlet	Sf. 20
Terör, Katliam ve Asimilyasyon	Sf. 21

olarak geliştirmek" olduğunu vaaz etmiyorlar mı? O halde Kúrtler, onlara göre yeniden kazanılmalıdırlar.

Tarihsel bakımdan sömürgeci rejimin parlamenterizmi, hem ömrünü doldurmuştur, hem de yürütme, yargılama ve yasama mekanizmasını asıl elinde tutan ordu, polis ve büyük devlet bürokrasisinin bir kuklası haline gelmiştir. Gerçekte Türk parlamenterizmi, hiç bir zaman bağımsız olmadı, her zaman ordunun ve diğer perde arkası güçlerin etkisi ve yönlendirmesi altında oldu. Fakat böyle olmasına rağmen "siyasal bakımdan henüz zamanını doldurmamış" olan Türk parlamenterizmi, Kürdistan'da da ilgi uyandırmaktadır. Buna rağmen bilindiği gibi, TC parlamentosu hiç bir dönem, kurulduğu gündən beri ne tarihsel ne de siyasal olarak halkımızı temsil etmiştir. Parlamento kurumu TC'nin, Kürdistan'da büyük katliamlar ve jenosid kararlarının çıktığı -şeklen de olsa- merkezi olmuştur. Diğer temel devlet kurumlarıyla birlikte halkımıza karşı ırkçı-faşist hukukun kurucusu ve uygulayıcısı olmuştur. Söz konusu kurum, hiç bir namuslu-dürüst sesin oradan yükselmesini istememiştir, böylesi sesler anında boğulmaya çalışılmıştır. Bu parlamento ki, daha ilk kurulduğundan itibaren, Kürdistan'a karşı sömürgeci seferberliğin hareket noktası olmuştur. Türk parlamentosu gerçek anlamda sabikalıdır. Bu açıdan, ondan halkımızın hiç bir beklentisi olamaz. Öte yandan, Türk siyasal hayatında boy gösteren hiç bir burjuva partisi seçenek politikalara niteliği gereği olarak sahip değildir.

Askeri darbeleri siyasal yaşamın doğal bir unsuru olarak gören, hatta onlarla bütünleşişip meşru olduklarını savunan Türk siyasal partileri Türkiye'de demokrasiyi kuramazlar. Türkiye işçi sınıfının bilinçli öncüleri, devrimci-demokratik muhalefeti ve Kúrt halkı için bu durum son derece açıktır. Aslında bu partilerin esasa ilişkin belirleyici konuları da yoktur. Çünkü, "Milli Güvenlik Kurulu" devlet pramitinin en üstünde bulunmakta, mevcut düzenin siyasi hayatını belirlemekte, onu yönlendirmekte ve ona istediğini dikte ettirmektedir. Ve hiç bir partinin ona dokunmak gibi bir niyeti ve özlemi sözkonusu değildir. O halda, devletin militarist "demokrasisi"ni kabul gören mevcut siyasal partilerin, kısmi demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine katacakları, demokrasi savaşımına verebilecekleri bir şeyleri olabilir mi?

Açıktır ki, Kürdistan ve Tür-

kiye'de işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, bütün bir halk olarak Kúrtlerin tercihi ANAP, SHP, DYP, RP, MÇP ve DSP gibi gerici ya da faşist partiler olamaz. Bu partilerden herhangi birisine oy vermek yanlıştır, onlara oy vermek, devraldıkları kötü ünlü barbarlığa, baskıcı-imhacı sömürgeci politikalarına oy vermektir. Bu partilerden hiç birisi Kürdistan ve Türkiye'nin siyasal ve ekonomik sorunlarına çözüm getirecek niteliğe ve kabiliyete sahip değildir. Çözümözlük onların ortak karakteridir

Peki, bu seçimlerde ne yapılmalıdır? Seçimleri boykot taktiği doğrumudur? Mevcut siyasal koşullar bütün zorluklara rağmen seçimlere katılma ve parlamenter mücadele vermenin şartlarının henüz var olduğunu göstermektedir. Böylesi bir ortamda seçimleri boykot etmek taktiği yanlıştır, hafifliğe kapılmaktır. Buna göre, seçimlere katılmak taktiği daha doğrudur. Ne var ki, bu taktiği sadece, devrimci ajitasyonu hayata geçirmek ve sömürgeci partileri, sabikalı TC parlamentosunu aktif bir şekilde teşhir etmek adına kullanmak eksiklikler ve seçeneksizliktir. Hiç şüphesiz, marksist-leninistler, özgürlük ve bağımsızlıktan yana olan yurtseverler, hiç bir suretle devrimci ajitasyondan vazgeçmezler, önemli ve sürekli olan reformların, iyileştirmelerin bile yalnızca ve tamamen devrimci mücadele aracılığıyla başarılabilieceğine, kazanabileceğine kitleleri inandırmaya çalışırlar, bıkmadan, usanmadan sömürgeci parlamenterizmin yalanlarını teşhir etmek, demogojik sahtekarlıklarını göstermek kesintisiz propaganda ve ajitasyonun ihmal edilmez görevidir. Seçimler alanındaki böyle bir faaliyet ve başarı devrimcilerin yetenek ve kabiliyetlerine dayalıdır. Ve sonuç ne olursa olsun seçim süreci boyunca yürütülecek aktiviteler belli bir tecrübe ve deney de kazandıracaktır. Sorunu sadece bununla sınırlamak olaya dar bakmak demektir. Daha somut olan siyaset şudur; parlamenter mücadeleyi ulusal kurtuluş mücadelesinin bir bileşkeni haline getirmek. İşte bizim seçimlere katılma taktiğimizin esası budur. Bu günkü ulusal ve uluslararası sorunlar bu bileşkeni kurmanın ve yalınlaştırmanın olanaklarını yaratmıştır. Ülkemizdeki mücadelenin yoğunluğu bunun garantisi olacaktır. Bütün sorun belli somut siyasal taleplerle TC parlamento kürsüsünü devrimimizin yararına kullanacak unsurların çıkmasıdır. Özgürlük ve bağımsızlık mücadelemizin asgari taleplerini bayrak yaparak savunacak yurtsever milletvekilleri

asıl görevlerini işte o zaman yerine getireceklerdir. Kürdistan'da yaşananlar milletvekilleri adaylarını tarihsel sorumluluğa çağırılmaktadır. Hiç şüphesiz devrimci mücadelemizin bir bileşkeni olma olayı, seçilecek olan milletvekillerin tutarlılıklarına, cesaretlerine, inanç ve davaya bağlılık derecesine de bağlıdır. Parlamentoya giren yurtsever milletvekilleri, ya gerekli cesareti gösteremeyip eylemi sadece "insan hakları"ni savunma düzeyinde tutarak esas sorumlulukların "unutacaklardır", ya da halkına güvenerek, tarihsel misyonuna bağlılık göstererek parlamenter mücadeleyi özgürlük ve bağımsızlık savaşımının bir parçası haline getireceklerdir. Bu taktirde, devletin ve Türk siyasal odaklarının büyük bir tepkisiyle karşılaşma, hatta dokunulmazlığı kaldırılarak cezaevine atılma rizikosuna ya da daha kötüsü göze alınacaktır.

İspanya'da parlamenter seçilen "Herri Batasuna" partisinin Bask milletvekillerinin cesareti gösterilmelidir. Bask halkı başta olmak üzere, uzun dönem bütün İspanya halklarına kan kusturan Franko faşist diktatörlüğünün takipçisi olan Monarşist parlamento ve rejime bağlılık yeminini okumayı red eden militan Bask milletvekilleri örneği seçilmelidir. Gerekirse parlamento dışında kalmayı göze almak lazım. Böylece, arkalarına kendi halkının öz gücünü alan milletvekilleri hem köhnemiş bir geleneği yıkarlar hem de gerçek misyonlarını yerine getirebilirler. Bu cüret ve azmi gösterecek milletvekilleri çıkmayacak mıdır? Destekleyeceğimiz, kendisine oy vereceğimiz milletvekili adaylarından bu istenmelidir.

Bağımsız aday olmaktan bile korkan HEP yöneticilerinden sözkonusu eylemi beklemek yanlış olacaktır. Halkımızın yoğun ve geniş desteğini alan HEP, reformist niteliğine rağmen devletin doğrudan terörüyle karşılaşmış ve sindirilmeye çalışılmıştır. Kendisi de birikmeye başlayan yurtsever potansiyelden korkan devlet, HEP'in seçime girmesinden ciddi kaygılar duymuştur ve sonuçta onun seçimlere girmesi engelenmiştir. Bu olayı protesto etme gereğini bile duymayan, Kúrt kökenli milletvekillerini 1989'da "Paris Kúrt Konferansı"na katıldılar diye içinden kovan SHP gibi bir partinin, daha çok kişisel kaygılardan dolayı, kuyruğuna takınılmıştır. HEP yöneticileri, "Refah Partisi" denen dinci-gerici partiyle dahi uzlaşmak istemiştir. Devrimin ve halkımızın yeminli dışmanı faşist Türkes'in MÇP'yle bir-

leşmesi daha uygun gören Erbakan'ın Refah partisi ile uzlaşabildiği tartışmak bile yanlış iken, HEP yöneticileri, seçime girebilmenin bir başka seçeneği olarak, faşist hareketin dostlarıyla uzlaşmaya yeltenmiştir. Halka güvenmeyen, onun eyleminden korkan bu baylar, "bağımsız aday" olma olanağını gülünç gerekçelerle redetmişlerdir. Daha başından itibaren pısrık, siyasal basiret sahibi olmayan HEP yöneticilerine oy vermek, teslimiyete oy vermek değildir? HEP yöneticilerinin tutarsız politikası, bazı sol yurtsever çevrelerini de etkiliyerek SHP'ye oy vermeyi seçenek olarak görmeye kadar götürmüştür. HEP'in SHP ile seçim ittifakı yapması, yurtsever devrimci kesimlerin aynı düzeyde ittifak aramaları yanlıştır. Sözde "muhafız" partilerle -bu SHP'de olsa- seçim ittifakı "aramak" Türk devlet sisteminden, onun birer parçasını oluşturan bir düzen içi siyasal partilerin niteliklerinden hiç bir şey anlamamaktır. Mevcut siyasal partilerin halkımıza verecekleri hiç bir şey yoktur. Sağcı, reformist bir konuma düşmeksizin, temel ilkelerden vazgeçmeksizin SHP gibi bir parti desteklenemez. Seçime katılma taktiğinde bu, bir seçenek olamaz. Rejimin ülkemize yönelik baskısı, sömürgeci politikasını -mevcut olana karşı çıkmaksızın- "farklı" yöntemlerle sürdürmek isteyen SHP gibi bir parti ile ittifakı önermek halkımızı yanıltmak, ona yanlış hedef göstermektir. Türk devlet ideologlarının tam da istediği budur; halkımızı yeniden devletin siyasal nüfus alanına çekmek, "erken seçim"i devreye sokmanın Kürdistan'daki kitle hareketlerinin önünü kesmenin bir başka yolu olduğunu unutmamak lazım. Seçimlerden dolayı bir beklenti içine sürüklenen kitleleri devletin etki alanına yöneltmek tam anlamıyla sağcıdır.

Seçimlerden beklentimiz nedir? Ne soruyoruz, ne istiyoruz? Bu net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Bizim tavrımız şudur: Yukarıda izah etmeye çalıştığımız gibi parlamenter mücadele ulusal kurtuluş mücadelemizin bir bileşkeni haline getirilmelidir. Olanakları bulunduğu sürece, bütün yollar tıkanmadığı takdirde bu taktiği uygulamak doğrudur. Bu da, düzen içi sömürgeci partilerle, onlarla ittifak arayarak sağlanmaz. Bu işi yurtsever devrimci bağımsız adaylar yapacaklardır. Belli bir program ve hedef doğrultusunda pratik tavır koyan bağımsız olanları desteklemek en doğrusudur. Eğer bağımsız adaylar yoksa

SHP'ye kanalize olmakla tutarsızlık yapan bilinen yurtsever HEP adaylarına "tercihli oy" verilmelidir. HEP yöneticilerine ise oy verilmemelidir. Ayrıca, seçimlerde "ehven-i şer" politikası gütmekte yanlıştır. SHP-HEP ittifakını desteklemek aslında böylesi bir politikadır. Karşı-devrimci güçler arasındaki "iç dengeler" bu politikayla sarsılmaz. SHP-HEP ittifakına oy vererek bu konuda en küçük bir hayale kapılmak bile yanlıştır. Bu, devletin en tepesinde bulunan "Müllî Güvenlik Kurulu"nu -yani mutlak iktidarı- görmektir. Ulusal kurtuluş mücadelemizle, yoğunlaşan kitle eylemleriyle birleşen bir parlamentercilik ancak karşı-devrimi zorlayabilir, ona geri adım atabilir, ya da "iç dengeler"i sarsabilir. SHP-HEP ittifakı böyle bir rol oynayabilir mi? Bu ittifak, devletin "özel savaş," politikasını baltalayıp sınırlayabilir mi? Bütün bir muhtevasında devlete hükmeden, onu yönlendiren "Millî Güvenlik Kurulu" önünde secdeye gelen, onun otoritesini peşinen kabullenen siyasal partiler karşı-devrimin merkezinde bulunan kurumun "iç denge" ve "çelişkilerini" derinleştirip eylemlerini sınırlayabilir mi? Biz buna hayır diyoruz. HEP yöneticileri SHP ile birleşmekle "bağımsızlıklarını" yitirdiler ve parti içinde ciddi sarsıntılara neden oldular. HEP'in geleceği malum değildir. Bu işin ayrı bir yanı, ama HEP'in SHP ile ittifakı "sol" adına halkımıza empoze edilemez. Sağcılık seçenek değildir.

Ne varki, seçim taktiğimizin başarısı bir yerde, ülkemizde ortak tutum ve tavır içinde olmaktan geçer. Yurtsever devrimci politik güçlerin birliği sağlanmaksızın seçimlerden başarılı çıkmanın şansı zayıftır. Ama maalesef söz konusu güçlerin dağılık olması ciddi bir dezavantajdır. Milletvekilleri çıkarılsa bile belirlenen amaçlar doğrultusunda ortak hareketleri bir güç olarak istenilen seviyede olmayacaktır. Oysa tarihsel sorumluluk, seçimlerde bir daha, politik formasyonların kapısını ısrarla çalmaya devam etmektedir.

Yaşasın Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan ve Sosyalizm Mücadelemiz! 20 Eylül 1991

ÖZGÜRLÜK ELMASI

Binlerce yıldır tanrılar bizi cennetimizden kovamadı, yok edemedi. Komşumuz olan rumları, asurluları ve ermenileri yok ettiler, kovdular. Kardeş bu halklarla nice zulüm ve katliamlara uğradık. Biz kardeşlerimizden daha dayanıklı çıktık. Bizim için cehennem haline sokulmuş cennetimizde direndik, soyumuzu koruduk. Artık komşumuz kardeşlerimiz değildi. Güzel ve özgür günler biteli yüzlerce yıl olmuştu. Çok uzakta kalmıştı özgür yıllar. Şimdi bize cehennem hayatı yaşatan Türk, Arap ve Fars 'insanı' vardı, devletleri vardı. Topraklarımızı kendi aralarında paylaşmışlardı. Bizleri, bir Türk, bir Arap ve bir Fars yapmaya çalışıyorlardı. Bütün enginliklerimize el koymuşlardı: Kara altınımız, madenlerimiz, sularımız ve toprağımız onların elindeydi. Bizlere, yaşayacağımız kadar fakir bir yaşam kalmıştı. Onların ataları, bize kuran-ı, sunniliği, şiiiliği öğretmişlerdi. Bizden vatanımızın bütünü almışlardı. Torunları da aynı yolu takip etti. Kimi zaman dillerimizi yasakladılar, kimi zaman topraklarımızdan çıkardılar ve kimi zaman kimyasal bombalarla öldürdüler. Kendileri, bu cehennemde cadıların keyfini yaşadılar. Yemek için kustular, kusmak için yediler. En müslüman en demokratlar! Ya biz?

Tez canlıyız. Alışmışız özgürlük coşkusu-na, alışmışız cennetimizdeki ÖZGÜRLÜK ELMASINI koparmaya. Tanrılarımız daima yasak etmiş onu bize. Onlar yasaklar biz koparıyoruz, onlar yasaklar biz koparıyoruz....

Newroz ayındaydık, yıl 1991. Kendine has sanki bir biyolojik saatimiz var. Dedemiz KAWA'nın ruhu üstümüze çöktü, kulaklarımıza fısıldadı; "doğruluk uğruna canlarını feda edenler, tüm şeref sizin, tüm şeref sizleri doğuran anaların, tüm şeref üstünüzde dolaşan, kanımızı yerde komayın, intikamımızı alın diyen şehitlerimizin". Birdenbire karlarımız erimeye başladı, derelerimiz coştı, damarlarımızdaki kanlarımız ısındı, dağlarımız, ovalarımız binbir renkli çiçeklerle donandı. Gökyüzünün enginlerine dağlarımızın doruklarından karakartalımız özgürce havalandı. Dedemiz KAWA, şehitlerimiz ve bu güzel tabiatımız milyonlarca kez ÖZGÜRLÜK ! ÖZGÜRLÜK ! diye haykırdı. Bu gür ses gecenin karanlığını delip delip uzaklaşan çoban yıldızı oldu. Yüreğimizi sıcak kanla doldurdu. Bir yürek, bir el olduk. KAWA'nın balyozuyduk. Özgürlük için uçtuk, özgürlük için aktık, Ranya'dan Süleymaniye'ye, Hewler'den Dahok'a, Zaho'dan Kirkük'e özgürlük için ayaklandık ve cesurca özgürlük elmasını kopardık.

Tanrı Saddam çok kızdı. Halepçe'de bize yaptığı katliam aklına geldi. Bizim dilimizden

Devamı Sf. 16 da

SEÇİM GÜRÜLTÜSÜ

Halkın Emek Partisi, "HEP" birlikte korkuyu yeneceğiz, şiarıyla, Devrimci, Demokrat-Yurtsever kesimlerde ilgi toplayan ve gittikçe kitleselleşen bir parti imajı ile siyasal arenaya çıktı. Bu ilginin başlangıcı, HEP yöneticilerinin Kürt konferansına katılmış olmaları gerekçesiyle SHP'den atılmalarıyla ilişkilidir. Söz konusu durumdan dolayı, HEP şu dönemde Kürdistan'da güçlenmiş görünmektedir. Bu gelişmeyi hızlandıran en önemli etkenlerden biri de, bir takım siyasal çevrelerin kendi siyasal çizgilerine denk düştüğünden ve daha çok faydalanma temelinde yaklaşımlar nedeniyle, bu parti içine yoğunlaşmaları, kitleleri destek vermeye çağırılmalarıdır. (Zaten kendi yayın organlarında sürekli olarak legal bir partinin kurulması için çağrı yapıyorlardı.) Bu çevrenin, kendi yaklaşımlarının gerekçesi olarak sundukları bir diğer görüş ise, sömürgecilerin, kendi radikal mücadelelerinin önünü kesmek için bir takım oyunlar tezgahladığı, bu oyunlarını bozmak için söz konusu oluşuma el attıklarını ve nihayetinde sömürgecilerin planlarını bozdukları şeklindedir. Oysa sonuca baktığımızda olayın faydalanma mı yoksa, faydalanılma mı, ya da legalleşmenin zeminlerini hazırlamak mı olduğuna bir türlü karar veremiyorlar. HEP'e saldırı maskesinin altında saldırılarını, tezgahlarını süreklileştirtiler. Diyarbakır katliamında, partiyi kapatma tezgahı düzenlemek adı altında kitlelere vahşice saldırıldılar. Cümbür cemaat çeşitli senaryolar hazırladılar. Sonuç olarak, ülkemizde geçici bir süre de olsa insanlar arasında ölüm fobisi yayıldı. Bu kez HEP'i seçime sokmayıp SHP ile birleşmenin zeminini hazırladılar ve başarılı da oldular. Bu durum aslında birbirinden hiç bir farkı olmayan burjuva partilerinin yüzünü bir kez daha göstermesi açısından kayda değerdir. Ülkemizdeki siyasal ve sosyal gelişmeler burjuva partilerine olan güveni tamamen ortadan kaldırmış, kurtuluşu kendi özgüçlerinde arama durumuyla karşı karşıya kalmış kitlelere, SHP-HEP ittifakı ile bir şok yaşatılmıştır. Bir şaşkınlık dönemi ve arkasından yoğun bir propoganda; SHP-HEP birleşmesi taktik bir adımdır tantanası. Yani sonuçta, HEP farklı bir partidir imajının saklı tutulması, gerektiğinde yeniden kullanılması niyetleri halen geçerlidir.

Halk bu birleşmeye ilk olarak büyük bir tepki gösterdi. Hiç bir anlamı ve yaşama şansı kalmamış olan düzen partilerine kan vermenin hiçbir şekilde kabul edilemeyeceği şeklindeki görüşler süreç içinde geliştirilen propogandalarla bertaraf edildi. Fakat bu geçici bir suskunluk ve kabullenişten öteye giden bir şey değildir. Alternatifsizlik bu sonucu yaratmıştır. Çünkü, yıllardır bu partilerle haşır-neşir olan halk, sonuçta hep içerisinde yer alma, veya çalışmanın ulusal mücadeleye yeni bir mevzi kazandırmaktan öte bir şey olmadığını büyük oranda anlamış durumdadır.

Diyarbakır'daki tepkiler de aynı paralellikteydi, başlangıçta. Halk, biz düzen partilerini her yerde teşhir ettik, dağa, taş, vadilere, ovalara, tüm alanlara haykırdık, sömürgeci partilere ülkemizde yer yok diye. Şimde ne yüzle kalıp SHP'ye oy isteyeceğiz, nasıl açıklayacağız diye şaşkınlık içerisinde idi. Bu arada biz ilk günden başlayarak çeşitli siyasal hareketlerin sempatanları ve halkla ilişkiye geçip toplantılar yaptık. Hemen hemen herkes ya protesto ya da bağımsız adaylar çıkarılması görüşündeydi. İlk günlerde bunun objektif şartları da hazır. Ulusal bağımsızlık güçleri ile sömürgeci güçler arasındaki mücadele her alanda alev alev yanıp, HEP'in seçimlere sokulmayışı bu kini ve nefreti daha da büyütüyorken, yaygın yaklaşım genelde seçimlerin boykot edilerek, tüm dünya kamuoyuna burjuva düzen partilerinin Kürdistan'da işlevsiz ve geçersiz olduğunun gösterilmesi yönünde idi. İkinci yaklaşım ise bağımsız adayların çıkartılmasıydı. Eğer bu konuda PKK'da dahil ittifak yapılabilmemiş olsaydı her iki alternatifte % 90-95 oranında başarıya ulaşardı.

Ama PKK ileriye dönük bir takım hesaplar uğruna, SHP ile her şart altında HEP'in ittifakını savundu, kendi insanları aracılığıyla bunu pekiştirdi. Başlangıçta kendi sempatanları dahi bu ittifaka karşıyken kesin talimatlar gelince ittifak savunulmaya başlandı. Peşeng, KUK-S, Deng yanlıları seçim platformu oluşturmak amacıyla bize öneri sundular, bir-iki toplantı yapıldı. Biz resmi olarak seçimlere girmeyeceğimizi, düzen partilerini her alanda teşhir ve tecrit propogandası yapacağımızı, ayrıca, kendi taban ve sempatanlarımıza

yurtsever-demokrat adayların desteklenmesi konusunda destek vereceğimizi belirttik. Peşeng ve Deng yanlıları, şartlı olarak (çıkacak adayların milletvekili seçilmesi halinde mecliste yeminin kürtçe yapılması ve Kürt ulusal demokratik mücadelesi için çalışacağına dair yemin etmesi, adayların, herkese karşı sorumlu olması, olumsuzluk durumlarında ise onlardan hesap sorulması) destek verileceğini belirtti. Daha sonra Peşeng, bağımsız aday çıkarmasına rağmen, aralarındaki anlaşmazlıklar nedeniyle adaylarını geri çekerek, seçim komitesinden de ayrıldılar. Şu anda Deng yanlıları seçim çalışmasını tek başlarına yürütüyorlar. Bağımsız adayın seçilme olasılığı çok zayıf, zaten Deng yanlıları bağımsız adayın seçilip seçilmemesine pek önem vermiyorlar. Onlar için esas amaç bağımsız adayın şöhretinden yararlanıp alacağı oyları, kamuoyuna işte bizim gücümüz, halk içindeki tabanımız, kitlesel bağımsız bu kadar güçlüdür mesajını vermek ve kendi sempatanlarına moral takviyesi yapmaktır.

Sonuç olarak; Halk, SHP-HEP ittifakına tepkiliydi, düzenli ve planlı olarak yapılacak bir organizasyonla, seçimler % 90 oranında başarılı bir şekilde boykot edilebilirdi. Kitleler içinde sempati bulan PKK'nın kitlelere çeşitli şekillerde ulaştırdığı mesajlarla tepki yumuşatıldı. Deng yanlıları ise bağımsız adayın popülaritesinden yararlanarak, SHP-HEP ittifakından hoşnut olmayanların da oyunu alarak, bunları kendi oyları diye lanse ettirmeye çalışacaktır. Bize gelince; seçim taktik ve amacımıza uygun olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu amaçlarla birleşen milletvekilleri adaylarını destekliyoruz. Kitlelerin bilincinin köreltilmesine ve çarpıtılmasına karşı yoğun bir faaliyet içindeyiz. Bölgemizde SHP'ye kanalize olmuş yurtsever, HEP ve bağımsız adayları destekliyoruz. Herhangi bir rekabete kanalize olmadan ulusalcı güçlerin ittifakını savunduk, ne varki bilinen nedenlerden dolayı bir araya gelmenin koşulları henüz ne yazık ki oluşmamıştır. Herkes böylece kendi çapında seçimlere etkide bulunmaya çalışmaktadır. İyi bir ittifak ve belirlenmiş bir seçim programıyla işe soyunmak olumlu sonuçlara neden olabilirdi. Buna rağmen karamsar değiliz, sömürgecileri bu alanda da kendi silahlarıyla vuracağız.

DİYARBAKIR
5 Ekim 1991

GEÇMİŞTEN GELECEĞE, AMED'DEN BAKIŞ

Bugün Kürdistan'da safların giderek derinliğine ve enine hızlı bir şekilde belirginleşme süreci yaşanmaktadır. Hiç bir tarihi süreç bu kadar yaygın ve hızlı olmamıştır.

Dünyada ve ülkemizde 1990 yeni bir gelişme rotasına girmiş bulunmaktadır. Şöyleki; artık 1917'den sonra Sovyetler'de, Arnavutluk'ta ve Doğu Avrupa'da yaşanan devrimler, halk demokrasileri ve proletarya diktatörlükleri yaşanmıyor. Özellikle bu ülkelerde M-L'den sapmalar, kapitalizme açılan yolun da krizi o derecede kronikleşmiştir ki tekrar kapitalizmin bürokrat burjuvazinin halkın sorunlarını çözemediğini kanıtlamıştır. Bu sosyalizmin titizlikle savunulması gerektiğini her türden ince ve ikiyüzlü sosyalistlere sözüm ona M-L'lere karşı uyanık olunması gerektiğini Marks'ın deyişiyle "tarihi ve toplumsal olgulara sınıf bilinciyle yaklaşmaksızın sağlıklı sonuçlara varmanın mümkün olmadığını", günümüz dünya ve Kürdistan gerçeği tüm somutlarıyla sergilemektedir. Çünkü, bütün burjuva-revizyonist ideoloğların iddialarının aksine dünyada kapitalizmin uysallaşmadığını, sözüm ona "sosyalist" ülkelerde sınıf çelişkilerinin ortadan kalkmadığını, devletin insanların tümüne özgü olmadığını partilerin sınıfların sözcüsü olduğunu her ideolojik çizginin kendi sınıf ve katmanının çıkarlarına uygun hareket ettiğini tarih tekrar tekrar kanıtlamıştır. Sınıflar varolduğu müddetçe de M-L'in dışındaki bütün anti-marksist düşünceler tarih karşısında mahkum olmak ve tarihin birer kalıntıları arasında insanlık aleminin çöp tenekesindeki yerlerini alacaklardır. 1917'den günümüze yaşanan sosyalizmin 1956'dan sonra gerilemesi proletarya diktatörlüklerinin burjuva bürokrat-revizyonistler karşısından korunamaması ve bugün gelinen noktanın neden ve sonuçlarının sağlıklı tahlil edilerek uyanıklığının pekiştirilmesi gerektiğinin bilincinde hareketle mücadele ve bilimsel araştırmada kuşkuculuğu kronikleştirmeksizin bilimsel kuşkuculuğu elden bırakmaksızın M-L ışığından incelemek araştırmak gerekliliğini bilince çıkararak her geçen tarihi olgu, biz tarihi değiştirmek isteyen devrimcilere sonsuz bir malzeme sunmaktadır.

Evet, bugün revizyonistler, burjuva sosyal demokratlar, sol sosyalistler ve her cinsten anti-marksistler yapmış oldukları baskı ve gerçekleştirdikleri geriye dönüşümleri halkın ve sınıfın ve sosyalizmin maskesiyle gerçekleştirmiş olmalarıyla yalnız revizyonist-kapitalist ülkelerde proletarya diktatörlüklerini, halk demokrasilerini yıkmakla da yetinmiş değillerdir. Aynı zamanda sosyalizmin anti-patisini yaygın olarak yaymalarıyla, sosyalizm adına işçi sınıfını vurmalarıyla bize yaptıkları en büyük kötülüktür.

Hareketimiz çıkışından beri bu gerçekliği yakalamak için gösterdiği çabalarla tarih karşısında ve ülkemiz gerçekliğinde ideolojik-politik hattıyla kanıtlamıştır. Bu anda da bu politik hattı Ortadoğu düzleminde korumak ve derinleştirmek kendisine marksistim diyen her birey ve gurubun görevi olmalıdır.

Neden Ortadoğu düzleminde böyle bir görev? Çünkü, hiç bir düşman güce dayanmadan Kürdistan ülkesinin varlığından baştanberi tereddüt etmeyen, Kürdistan'ın yarı-feodal sömürge bir ülke olduğunu, mücadeleyi uzun erimli ve zorlu bir sınıf ideolojisinin inşasından M-L. evrensel ilkelerine doğru bir bakış açısıyla yaklaşırken hiç bir anti-marksist düşüncenin etkisinden kalmaksızın ele almaya çalışarak ve sınıf bilinçli proletaryanın bakış açısına Ortodoxça bağlı kalmıştır. Gerek kendi bünyesinden gerekse de dışında önyargısız yapılan bütün eleştiri ve incelemeleri kulak ardı etmemiş ideolojik mücadelenin önemini kavrayarak M-L hatta ilerlemeye çalışmıştır. Ulusal kurtuluş mücadelesinde, parti-cephe-ordu ve ittifaklar politikasında doğru bir politik yaklaşımı revizyonizme-opportunizme karşı verdiği mücadelede çelikleştirmiştir. Kürdistan devriminin zorluklarını ve geçmişte verilen ulusal mücadelenin zaaflarından en ince teferruatına kadar eksik ve yanlış yönelişlerini ve sınıf bileşenlerini tespit ederek kendisini bu hatalardan arındırarak, alternatif bakış açısını koyarak ilerlemeye çalışmıştır. Bu bakış açısıyla "Bağımsız Birleşik Demokratik ve Sosyalist Kürdistan" stratejik hedefini belirleyerek buna uygun davranmaya çalışan bir harekettir. Bu stratejik hedefe denk

düşmeyen tüm oluşumlar karşısında tam bir basiretle ve ciddiyetle eleştirerek zaafalarını açığa vurmuştur. Bu geleneğini daha da derinliğine ve Ortadoğu'da başdöndürücü bir şekilde hızlı değişim içerisinde olan gelişme ve oluşum karşısında daha da elimizi çabuk tutmak zorunluluğu ortadadır. Bu gelişmeler karşısında profesyonelce bir çalışma sergilenmeksizin olayların üstesinden gelinmeyeceği gibi, KAWA'nın ruhuna ve yakaladığı politik hattına layık olamayacağız ve sonuçta bunun esas olumsuzluğu halkımız tarihimizde yaşadığımız trajedilerle ödemek durumunda kalır ki, o zaman hayıflanmak ve gözyaşı dökmenin hiç bir anlam ve önemi olmayacaktır.

Sağ duyulu her Kürdistanlı bilir ki, tarihimizde bu fırsat kolay kolay ele geçmez. Halkımız derin bir ulusal-sosyal mücadelenin içindedir. Gün yoktur ki(güney, kuzey ve doğu Kürdistan'da) serhıldanlarla halkımız düşman sömürgecilerle kapışmasın, gün yoktur ki, gerilladan ve halkımızdan düzünelerce insanımız şehit düşmesin. Buna rağmen halkımız yılmıyor. Kendi değerlerine ve savaştan güçlere sahip çıkıyor. Bu uğurda en küçük bir fedakarlıktan kaçınıyor.

Artık Kürdistan'da gerillaların, devrimcilerin cesetleri ortada bırakılıp kaçılmıyor. Halkımız alkışlarla, halay ve düğünlerle cesetlerini toprağa veriyor. Mücadelesine sahip çıkıyor. Düğünlerimiz gerillalarla iç-içe ulusal değerlerine sahip çıkılarak gerçekleştiriliyor. Cadde ve sokaklarında adım başı dikilen asker ve polise rağmen baştan başa devrim şarkıları ve türküleriyle inliyor. Halkımızın her mırıldanışında devrim marşlarıyla işinde gücünde ve yürüyüşünde. Evet, Kürdistan tam bir insanlar hücrelerine çevrilmişken insanlarda kendi hücrelerinde özgür birer mahkum olmanın bilinciyle hareket ediyorlar.

Dolayısıyla bugün Kürdistan'ın her karış toprağında (küçük bazı birimler hariç) muazzam bir askeri savaş ve gerilla mücadelesinin koşulları mevcuttur. Bunun toplumsal temeli mevcuttur. Halkın yaklaşık %35'i silahlı mücadelenin içinde gönüllü olarak görev almak isterken, %35-40'ı ise lojistik destek

sağlamaya çalışmaktadır. Kuzeyden sınırlar boylarına inerken bu oranın daha da artacağından emin olunabilir. Bugün doğu ve güney Kürdistan'da kurtarılmış olan peşmergenin hakimiyetinde geniş bir alanın mevcut olduğunu sanırım bilmeyen sağır sultan bile kalmadı.

Bu muazzam peşmerge gücü, bu muazzam lojistik halk desteğine rağmen bu savaş politikalarıyla halkımız kurtuluşu sağlayabilir mi? Buna olumlu yanıt vermek oldukça zor. Çünkü,

Doğusu, güneyi ve kuzey-Kürdistanıyla esas etkili ve peşmerge mücadelesinin başında bulunan bütün parti, hareket ve cephe liderlik ve politik-ideolojik liderlikleriyle yığınla zaafarla doludur. Öncelikle "Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan ve Sosyalizm" mücadele perspektifleri ya hiç yok, ya da güvensizce bahsetmektedirler. Bu şiar kimilerince otonom, kimilerince federe devlet, kimilerince de "Bizim amacımız bağımsız bir Kürdistan devleti değil, bağımsız düşünen insan tipi yaratmak, ya da bize bağımsız devlet değil, Kürt ulusal demokratik mücadelesini ilerletmek istiyoruz" denilerek karartılmaktadır. Ya da sözde bu şiarı sarılırken Kürdistan'da tek ciddi bir örgütlülüğü önüne koymaktan uzaktan kalmak için sanki mücadele edilmektedir. Bu da halkın bu muazzam isteğini, mücadele arzusunun heba olmasına, yeniden çöşkusün yerine, yılmınlığın hakim olmasına neden olabilecektir. Bundan da en büyük sorumluluk ve tarih karşısında en suçlu konuma düşenin M-L'ler olacağını bilmek durumundayız.

Çünkü, hiç kimsenin marksizm ilkelerine sarılarak yerlerine oturup yatmaya genel doğruları asalaklığına maske etmeye hakkı olamaz. Hem kaldığı marksizm bir eylem klavuzudur. Dolayısıyla KAWA'nın doğru hattını ve misyonuna sahip çıkmak, siyasal mücadeleyi eylemsel temelden yürütmekten geçer. Bugün halkımızın tüm Kürdistan da ulusal mücadelesine sarılırken, karşısında gördüğü düşmanın jenosid, faşist-sömürgeci karakteri -ki bu öyle bir şoven karakterdedir ki sömürgeciler, Kürt ulusal değerlerin en basitine bile tahamül edemeyecek kadar amansız olmanında ötesinde, sömürgeciler, Kürdün, katırına, ormanına, ovasına, tarlasına, konutuna daha doğrusu ulusal değerler bir yana onun yaşama hakkına, malına-mülküne her şeyine düşman. Deyim yerinde ise, dünyada bu baskının bu horlanmışlığın sömürgeci faşist karakterde böylesine

acımasız bir düşmanın olduğunu, olabileceğini, tassavvur edemiyorum. Bu gün Kürdistan'da olup bitenler karşısında Hitlerin Yahudi ve diğerlerine yaptıklarından farkı kalmamanın da ötesinde daha amansızdır. Kontr-gerilla, özel tim(rambo) ve jandarmasıyla köy, orman, dağ yakıyor, tarla yakıyor. Hayvanına el koyuyor, katırına, öküzüne rahatlıkla kurşun sıkıp öldürüyor. Kendi değerlerine sahip çıkan sıradan bir yurtsever, Kürdistan'da ölümü göze alarak kalmakta, halkına, ülkesine bağlı kalmak bedelini canıyla ödemeyi göze almaktadır. Dolayısıyla sömürgeciliğin bu derece enine-boyuna yaygın uygulandığı bir ülke dünyada örneksizdir demek gerçekten diğer sömürge ülkelere ve halklarına haksızlık mı etmiş oluyoruz? Yoksa tam bir gerçeği mi ifade ediyoruz? Bunu her marksistin oturup düşünmesi gerekiyor. Her yurtseverin düşünmesi gerekiyor. Her sağ duyulu insanın bunu düşünmesi gerekiyor. Bugün devlet tepeden turnağa Kürdistan'da silahlanmıştır. Nüfusun %15'inden fazlası polis, jandarma, özel tim, korucu, kontr-gerillasıyla iş başındadır. Bu tassavvur edilmeyen amansız sömürgeci-faşist diktatörlüğün Kürdistan'da yarattığı kitle tepkisinden duygusallığı kırmak, mantıka dayalı politikalar gütmek, pekte kolay olmazsa gerek. Çünkü, kitlenin içinde bulunduğu psikolojik hal duygusal tepkimelerin yoğunluğunu artırmıştır. Dolayısıyla halkın "kim savaşır ben onunla olacağım" demesini de yadırgayamıyorum. Burada önemli olan Kürdistan'da halkın sosyo-politik, jeo-politik durumunu doğru tahlil ettikten sonra müdahale etmek kitleyi mücadelede doğruya çekecek yöntemleri sağlıklı uygulayabilmektir. Bunlar nasıl olur, hangi eylem yöntemleri kitlede yankı bulur? Acilen eylemliliğe geçmeden kısa erimde varlık göstermek pekte olası gözükmediği gibi içinde bulunduğumuz durumda gerisine düşmemek mümkün değil.

Bu gün kitle, devlete karşı varlık gösteren kim olursa olsun, ona sahip çıkmaya hazırdır. Yukarıda belirttiğim baskının boyutu düşünüldüğünde halk doğru politika ve tasarımlara değil, eylem ve pratik faaliyete göre (bu yanlış bile olsa) harekete geçmektedir. Bu gün istediğin kadar anlat; PKK'nın pragmatist, faydacı, reformist politikasını kuzey-Kürdistan'da anlatamazsın. Çünkü, seni dinleyebilecek, kaale alabilecek bir durum yaratman gerekiyor. Kim ile konuşuyorsan kardeşim sen düşüncen de

doğru olabilirsin, marksist şeyler de söyleyebilirsin, PKK pragmatist, faydacı da olabilir. Ancak, onlardan başka kim savaşıyor? İşte bu soruya haklı olarak adres isteniyor. Önemli olan bu adresin KAWA olduğunu söylerken inandırıcı olabilmek.

Bu gün düşünsel boyutta KAWA'nın Kürdistan'da çok yoğun bir itibarı mevcut, tırm parçalarda "Bağımsız-Birleşik-Demokratik ve Sosyalist Kürdistan" şiarı yankı bulmakta ve bu şiarı taviz vermeyen tek hareket, doğuşundan beri Kürdistan'da modern revizyonizme karşı mücadelesi, halka zarar vermemesi için yoğun gösterdiği çabalar. Cezaevlerinden gösterdiği direniş ve mücadele, mahkemeler karşısında yaptığı siyasal savunmalar ve 88 Konferansından sonra bu politik doğru hattını geliştirmesi, Kürdistan'ın çeşitli alanlarında yakaladığı olumlu kanallar ve geleceğe hazırlıkta gösterdiği çabalar taraftar çevremizde olumlu bir sempati yaratmıştır. Fakat, bu yeterli değil. Bu çabalar görüldüğü üzere üzerimizdeki ölü toprağın ve geçmişin hantal kendiliğindeki, keyfililiğini ve 12 Eylül'ün yarattığı bölgeden kaçışın sürecini tersine çevirmemize yetmemiştir. Bu gün Kürdistan ülkesini, devrimini savunuyorum diyen her yurtseverin Kürdistan'da duygusal değil mantığın hakim olduğu siyasetin silaha önderlik ettiği ancak, silaha da sarılan bir anlayış ve pratikte yaratılan değerlerin heba olmadan Bağımsız-Birleşik-Demokratik ve Sosyalist Kürdistan'a kanalize olması için her kim ki çaba sarf etmiyor da bunu söz derekesine getiriyorsa o namussuzluk ve şerefsizliği hak etmiştir. Varsın küçük burjuva dünyasında ve çocuklarıyla halkın bütün bu çilekeşliği karşısında şerefsizce bir yaşamı tercih etsin, ama dürüstçe! O, devrimci, maskesini indirerek, hele hele o KAWA'cı maskeyi takınarak yaşama fırsatı verilmemelidir. Yoz bir insanı kaybetmeyelim derken diğer insanlarımıza da aynı yozluğu aşıladığını, yoz insanın yarattığı yozlaşmayı çevresini de aynı atmosfer içine çektiğini artık bilmek durumunda olmalıyız. KAWA önce kendine, hareketine sonra da kitleye hakim olmak zorundadır.

O, bugün çok doğru olarak hayatın her alanında varlık göstermek gerektiğini önüne koymuştur.

A. Munzur
12 Eylül 1991

BURJUVA DÜŞÜN YAŞAMININ OSMANLI İMPARATORLUĞUNU SARSTIĞI DÖNEMDE 'ÖRS DEĞİL ÇEKİÇ OLMAK' İSTEĞİ YA DA, AT GÖVDESİNDE KARINCA KAFASI TAŞIMAK!

Geçen sayıdan devam

Şeref AZAD

-MÜTAREKE YILLARI-

1908'den başlayarak 1914 yılına kadar olan tarihsel kesite damgasını vuranın İttihat ve Terakki olduğuna yukarıda değinmiştim. Bu dönemde, özellikle 1914-18 yılları arasında İttihat ve Terakki, bir önceki dönemin tersine, oyunun kendi kuralları içinde oynanmasını rafa kaldırmıştır. Tümüyle bir komitacılık/komploculuk ve dış baskılardan kurtulmak için Osmanlı egemenliği altındaki ulus ve halkların kırım, kıyım, sürgün ve toptan yok edilmesi, sistemli olarak yürütülen politikanın özünü oluşturuyordu. Bu sürece damgasını vuran ve Osmanlı Türkiyesine siyasal rengini veren İttihat ve Terakki'nin politik uygulama alanına soktuğu Türkçülük, değişik kesimlerde Osmanlı mülkünün dağılmasının ana nedeni sayıldığından bu dönemde de, sahneye değişik siyasal partiler ve akımlar çıkmıştır doğal olarak. Bunların tümünün ortak özellikleri, kullandıkları jargon farklılıklarına rağmen, Osmanlıcılık ve milliyetçilik ilkelerinin uzlaştırılarak (56) yaşanan kaosu, en az zararla atlatmada somutlaşan ortaklıktır. Ve bugüne uzanan 'Türk-İslam sentezi'nin ideolojik tohumlarını Osmanlı toplumsal siyasal toprağına güçlü bir biçimde atmaları ve onu yeşertmesini birlikte becerebilmeleridir.

Mütareke döneminin belirgin özelliği, dış işgale karşı alttan gelişen halk hareketinin yükselen tepki dalgasını gören ticaret burjuvazisinin bir kesimi/kanadı, küçük-burjuva, burjuva ve askeri hiyerarşinin üst-orta kademelerinin, geleceği bağrında taşıyan bu halk hareketini boş bırakmama çaba ve pratiğiydi. Bırakmadılar da. Çok sinsî ve planlı bir biçimde, bu tepki odaklarına ve onların yarattıkları yerel/bölgesel örgütlülüklerle sızmayı, bunları kendi politik amaçları doğrultusunda dönüştürmeyi, güdümleri altına almayı bildiler.

Parlamentonun feshedildiği bir ortamda, bu tepkiyi, İstanbul Hükümetine ve onun kapitalist-emperyalist destekçilerine karşı zaman zaman İtilafçı, zaman zaman da Terakki'ci bir yön-

temle kullandılar. İstanbul hükümeti çevresinde yerini alan ağırlıklı olarak İtilaf'çı ve azınlıkta da olsalar İttihat'çıların üst kesimleri, halk hareketi saflarında da dolaylı biçimlerde kendilerini ifade etmenin yollarını buluyorlardı. Üstten ve alttan bir ittifak sağlanmıştı özcesi.

Otoritesi İstanbul ve belirli yerlerle sınırlı kalan Osmanlı devletinin boşluğu, Anadolu'dan doğan güç odakları 'müdafa-i, muhafaza-i hukuk' cemiyetleriyle doldurulmaya başlanmıştır artık. Geleneksel iktidar her geçen gün güç yitirirken, yeni güç odakları, iktidar çekirdekleri tersi bir gelişme eğrisi çizmektedir. Gelişen bu gücün sahiplenmeye çalıştığı miras, politik bir kimlik olarak kendilerini ifade etmeye başladıkları andan başlayarak, meclis-i mebusan'da ilan edilen 'Misak-ı Milli'dir.(57)

Bu kuruluşlar/giderek kurumlar/, örgütsel nitelikleri bakımından, kendilerini Cemiyet vb. adlarla isimlendirmelerine karşın salt üyelerinin değil coğrafi bölgedeki tüm İslam nüfusunu temsil etmektedirler.(58) Bununla birlikte, Osmanlı tabiyetiyle biçimlenmiş bir kimlik sahibi ve onun ruh hali içinde olmaları nedeniyle, mütareke öncesi siyasal alana egemen olan ideolojilerin devamcılarıdır. Temsil açısından bakıldığında, Kemalist kliğin egemen olmasından önce, yani kongreleşme öncesi dönemde, 'müdafa-i ve muhafaza-i hukuk'lar, fiili direniş grupları, çetesel örgütlülüklerden farklı olarak, aşağıdan yukarıya doğru yükselen bir seçim ve temsil ağı üzerine oturmuşlardır. Kent ve kasaba eşrafı, aydın ve memur tabakalarını örgütleyen bu yapılarda, yetkiler meşrutiyet zemininde, meşru temsil zemininde sağlanmaktadır. (59) Kemalist kliğin İttihatçı/komplocu geleneği bu kuruluşlara egemen oluncaya kadarki konumları askeri komita tarzı ve tek hücreli bir yapıda olmayan, karmaşık işlevlere göre ayrılmış ve organlaşmış durumdadırlar. Yani kendi içlerinde kendi boyutları çerçevesinde 'siyasal demokrasi'yi işleten birer 'siyasal otorite' odağı ve adaydırlar.(60) Yine bu kuruluşlar, Osmanlı

devlet anlayışının ve Kemalist/İttihatçı geleneğinin aksine, kendi içlerinde belli kuralların egemen olmasına, kurallara uyum konusunda, kendi içlerinde daha demokratik ve daha tutarlıdır.(61)

Kemalist gelenek kongreler yoluyla bu örgütlere egemen olduktan sonra, kongreler, siyasal kararlar almak, harcamaların karşılanması için vergi almak, silahlı saldırı ve karşı koyma kararları almak, silahlı milis güçler oluşturmak, belli yaş gruplarındaki insanları silah altına almak, seferberlik ilanı, rütbe verme, yabancı ülkelere delege gönderme, yasaları uygulamak, silahları toplamak, bazı malların bölge dışına çıkışını yasaklama, göçleri ve bazı kişilerin bölgeden çıkışı yapmalarını engelleme, silahlı görevde kalmayıp firar edenleri bölge dışına çıkarma ve düşman hatına sürme, alınan kararlara karşı çıkışı vatana ihanet(62) saymak ve cezalandırmak gibi olguları acımasız bir biçimde işletilerek, Kemalist yöntemlere karşı duranları tasfiyeye yararken, öte yandan da kendilerini siyasal bir kuruluş olarak adlandırmayan ya yapıların, devlet olmanın fiili siyasal yetkilerini kullandıklarının kanıtıdır.

Devlet eski egemenliğini yitirir, halk hareketi güçlenir ve etkinliğini artırırken, halk hareketinin üzerine kongreler aşamasından önce çöreklenmeye çalışan Kemalist klik, zaman zaman Türkçü, zaman zaman da İslami kimliği öne çıkararak, siyasal egemenliğini gittikçe pekiştirmeye başladı. Bu dönemin en belirgin özelliği olan, ilk müdafa-i hukuk cemiyeti'nin ilk örgütlülük alanı Kürdistan ise, yeniden eski konumuna itiliyor, yazgısını belirleme uğraşı, her türlü yöntemle gelişmelerin uzağına tutuluyordu. Bu anlamıyla da halk hareketi, anti-ışgalci özünü korumasına rağmen, diğer yüzüyle de, Osmanlı mirasının ve kimliğinin yeni sahibi Kemalist kliğin güdümünde, giderek, sömürgeci kimliği sahiplenmiş şovenizmin ırmağına su taşır oluyordu. Bir başka deyişle, anti-ışgalci tepki, kendi içinde ışgalciliği taşıyordu.

Ancak tüm bu engellemelere rağmen

men, Kürt ve Kürdistan konusunun uluslararası alanda yankı bulması önlenemiyordu. Bu yankı, 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevres antlaşmasında, karakterine uygun bir karşılık buldu. Sevres antlaşmasıyla, Osmanlı devletinin yapısı ve sınırları bir bütün olarak yeniden belirlenirken, imparatorluk bünyesindeki müslüman olmayan diğer azınlık hakların özerklik ve devlet olma hakları, müttefiklerin garantörlüğü altına alınırken, Kürt/Kürdistan sorunu ise, olabildiğince muğlak ve tartışmalı bir biçimde formüle ediliyordu. (63) Bununla Kemalist kliğin, uluslararası alanda, Kürdistan sorununu küllendirme isteğine omuz veriliyordu. Bu tavırın takınılmasında birçok neden olduğu gibi, Kemalist kliğin, Kürt sorununu küllendirmesinde başarı sağlamasında, Kürt feodal burjuva sınıfının işbirlikçi karakterinin önemli payı olduğu da kesindir.

Kürdistan sorununun Sevres antlaşmasında belirsizliğe bırakılmasının nedenleri elbette salt bununla sınırlı değildir. Nedenler birden çoktur. Hamidiye alaylarının dinsel bağnazlık, Osmanlılık adına yapılan Ermeni katliamı, boşaltılan topraklara elkoyma amacıyla katliamı daha da turmandırma vb. nedenler, uluslararası doğurduğu karşıdinsel tepki: Hıristiyan-müslümanlık çatışmasında somutlaşan cepheleşmeler temelinde

Ermenileri kollama, hıristiyanlığı arkalama hesabı. Ya da, kurbanlık koyun gibi, Kürdistan'ı bağış vererek, Osmanlı'nın kırılan onurunu okşama, diğer isteklerini kabulettirmenin aracı olarak kullanma gibi. Bunlara, ilk anti-işgalci örgütlü tepkinin Kürtistan'dan gelmesi ve Kemalist kliğin örgütlenme ve hareket alanı olarak burayı seçmesinin payını da eklemek gerekir.

Kürdistan davasını savunan odakların kanlı bir biçimde tasfiyesi, Kemal'in dinsel ve sosyal kanunları bakımından ileri gelen Kürdistanlıları tehdit, şantaj vb. yöntemlerle kendi doğrultusunda tavır takınmaları amacıyla müdafai-i hukukların içine çekerek, muhaliflerini tasfiye etmesi, etkisizleştirilmesi, yerlerine bu Kürt hainlerini yerleştirilmesi, onların Ermeni katliamında elde ettikleri ve daha önceki özel mülkiyetlerine dokunulmayacağı garantisıyla, işbirlikçiliğin kraldan çok kralcılığının uluslararası alanda doğurduğu tepkiyle, Osmanlı mülkünün paylaşımı sırasında, müttefik devletleri, Kürt sorununda dış dokunur bir tavırsızlığa itmiş olabilir.

Ve en önemli nedenlerden biri de, Sevres antlaşmasıyla sınırları belirlenen, Ankara anlaşması ve Lozan antlaşmasıyla emperyalistlerce onaylanan Kürdistan'ın parçalanmışlığının getirdiği avantajları, sınırlı da olsa, ulusal kimlikli bir Kürt ve Suriye parçalarının belirlenmiş statükonun dışına çıkması olasılığı, ya da en azından başta İngiliz ve Fransız emperyalistleri olmak üzere, kapitalist sistemin bölgedeki çıkarlarını köklü bir biçimde sarsması, istikrarsızlık unsuru olması vb. nedenlerdir. Ve bu ana korku, Türk iç siyasetini olduğu gibi, Türk siyasal sömürgeciliğinin, dünya emperyalist politikalarıyla çakışma noktası olmuştur aynı zamanda.

Son iddiayı kanıtlayan veriler yok değil. Sevres antlaşmasının 62., 64. maddelerine dayanarak, Kürtleri, M.Kemal'e karşı kullanma isteğinde (64) bulunan İstanbul hükümetinin önerisi İngilizlerce kabul edilmez. (65) Kabul edilmeyiş nedeni Kürtlerin güvensizliğine duyulan korkudur.

Eğer fazla abartılmış sayılmazsa, özenti ya da, taklitçiliğe dayalı Osmanlı aydınlanma dönemi diyebileceğimiz tarihsel kesit, onun ardından gelen 1. ve 2.Meşrutiyet'lerin politik havası, egemen ulus ve 'gayri müslim' ulusal azınlıkların yaşamlarına ulusal bilincin köklü bir biçimde yerleşmesinin kapılarını aralamıştır. Ancak Kürt sorunundaki etkileri, bu kadar boyutlu olmamıştır. Ve bu aydınlanma dönemindeki bilinçlenme, kendisini tüm Osmanlı toprakları üzerinde çeşitli adlarla, toplumsal/siyasal yaşam alanına taşımanın kanallarını da yaratmıştır. Ama bu, Otokratik burjuva-liberal ikiye bölünmüşlüğün ötesine geçmemiştir. İslami kimlik ise, ulusal bilincin gelişmesini yavaşlatmada, bir tampon işlevi görmüştür.(66)

Bu, bir gerçeklik olmakla birlikte, yine de Kürdistan'ın toplumsal, siyasal ve düşünsel yaşamı ve Kürdistan'a özgü istemlerin dile getirilişinde, ikili bir karakterin biçimlenmesini de getirmek durumundaydı. Burjuva-liberal yasal zemininde faaliyet sürdürenler ve denetim dışı alanda faaliyet sürdürenler. Burjuva yasal zemininde faaliyet yürüten Kürt İttihat ve Terakki Cemiyeti, Kürt Terakki ve Teavün Cemiyeti, Kürt Üniversite öğrencileri Cemiyeti(Hevi) vb. isimlerle siyasal sahneye çıkanlar, siyasal taleplerinin sınırlarını Osmanlı mülkünün sorunlarının çözümüyle birlikte ele almaktadır(68) Bu siyasal yapılanmalarda, dinsel kimlik ulusal kimli-

ğın üzerine oturtulmuş, ulusal özelemler karartılmıştır. Bu yasal örgütlerin yanı sıra Osmanlı parlamentosundaki Kürdistan milletvekillerinin tavırları da, ulusal özlem ve istemleri ifadelendirmekten çok, Osmanlı-islam Kürt kimliği temelinde biçimlenmekte. Bu nedenle de Kürdistan'a ilişkin istemleri, Halifenin ülkesi çerçevesi içinde bulunan bir bölgenin kötü sosyo-ekonomik durumunun(69) düzeltilmesiyle sınırlıdır. Kısacası, yasal siyasal zeminde politika yapanların amacı, açlık ve sefaletin getireceği ayrılıkçılığı gidermek, ama çok fazla da doyurmak gerektiğinin vazedilmesinden ibarettir. İhtilacı ulusal muhalefet ise, tüm bu alanların dışında, kendi özgürlüğünü bulduğu illegal alanlarda ve koşullarda filizlenmektedir. Illegal oluşun getirdiği zayıflık ve zaafı da bağrında taşımaktadır bu durum.

1. ve 2. Meşrutiyet dönemlerinin toplumsal/sınıfsal siyasallaşmasında Kürdistan'a ilişkin gelişmeler, bağımsızlıkçıları zayıf, Osmanlı-islam-Kürt kimliği çerçevesinde çözüm arayanları ise, görece güçlü kılarken, mütareke dönemi denilen, dönemde, bunun tam tersi olmasa da, ibrenin, bağımsızlıkçılık düşüncesinin gelişmesinden yana eğilmesi sözkonusudur.

Şöyle ki: 1. ve 2. Meşrutiyet dönemlerinin siyasal yapılaşmanın ve örgütlülüğün merkezini, bütünsel/merkezi Osmanlı imparatorluğunun topluca kurtuluş arayışı, varolanı koruyup sahiplenme oluşturuyordu. Ve tüm siyasal gelişmelere damgasını vuran, ne olacak bu memleketin hali? sorusunda düğümlenen çözüm arayışıydı. (70) Bir başka deyimle, yalnız Osmanlı dönemi değil, TC'nin varoluşundan sonra da tüm siyasal gelişmelere rengini veren 'devletçe vatanseverlik'te(71) somutlaşan ve izlenen politikalar itibariyle, emperyalist politikadır.(72)

İktidar ve muhalefet olarak, toprak bütünlüğünün korunması konusunda hemfikirlerdi. Oysa 1914 -18 yılları arasında, bu anlaşma, öncelikli olarak İstanbul/Osmanlı hükümetince yadsınmıştır, yadsınmak zorunda bırakılmıştır. Emperyalizmin Osmanlı mülkünün paylaşımını geleneksel iktidara benimsetmesi, islami kimliğin ve halifenin toprağını sahiplenip koruma misyonunu, Anadolu halk hareketinin başına çöreklenen M.Kemal şürekasının ve aynı doğrultuda Kürt muhalefetini yedeklemesinin yolunu da açmıştı. M.Kemal bu amacında geçici de olsa, başarılı oldu.

Başarılı olması kaçınılmazlaşmıştı demek, daha doğru olur. Çünkü bu dönemde hem islami kimliği sahiplenmiş, hem de kırımında/katliamında doğrudan kabulü, Kürt muhalefetinin feodal burjuva önderliğinin bir kesimini, çıkarlarını korumak adına, muhalif Türk güçlerine yakınlaştırmış, süreç içinde onların mec-rasına akmanın yollarını da açmıştı.

Bu zorunlu birliklilik, beraberinde başka bazı şeyleri de getirdi, yeni gelişmelere kapı araladı. Merkez-kaç eğilimine giren Kürt ulusal burjuva-feodal-muhalefeti, yeni dönemin eşliğinde, iki ayrı tavır takınmak durumunda kaldı. Kürt egemen sınıflarının önderlik ettiği, işbirlikçi karakterlilerin başını çektiği bir kesim, Ermeni ve Arap bağımsızlık projeleriyle çatışmayı(74) -ki bunlar hilafeti korumayı benimsiyen ve katliamlarda elde ettikleri avantajları yitirme korkusu içindeki sınıf ve tabakalardır, göze alırken, yani Kemalist klik önderliğiyle birleşirken, diğer bir kesim ise, pek de geniş ilişkiler ağı olmayan, içine kapanık bir biçimde, bağımsızlığa yönelişi seçmişlerdi.(75)

Büyük Kürt toprak ağalarının ve ulema kesiminin ağırlıklı olarak M.Kemal'in yanında yer almalarının nedenleri: M.Kemal önderliğindeki TBMM'nin, Abdülmecid'i yeniden halife seçtiğini ilan etmesidir.(76) Diğer bir neden de, toprak sahiplerinin, Osmanlı halife mülkü üzerinde, özel mülk edinmelerinin zorluğunun getirdiği rahatsızlığı ve güvensizliği gidererek, özel mülk edinme ve bunların dokunulmazlığının güvencesini vermesidir.(77)

Kemalist klik, işbirlikçi Kürt aşiret reisleri ve din adamlarını, onların giyabında kongrelerde yetkili kişi seçtirenerek,(78) Erzurum Kongresinde elde ettiği başarıyla birlikte,(79) 'Vilayet-Sitte'nin halk hareketini örgütleyenleri, yavaş yavaş ve sinsice safdışı etmeye etkisizleştirmeye(80) başladı. Önüne engel çıkarılacağını gördüğü anda, bölgesel/yerel nitelikteki halk hareketinin örgütlerine egemen olmak için, tüm üçkağıtçılıkları denedi.(81) Kuşkusuz bu davranış tepki toplamakta(82)gecikmedi. Buna rağmen, tepkileri sessizce geçiştirme vb. yöntemlerle tepki sahiplerini boşa çıkardı. Bu yola başvurmamasının nedenleri kuşkusuz basit değildi. Erzurum kongresi kararları, kongreyi gerçekleştiren örgütlerin nitelikleri gereği, Kürdistan ve Lazistan'la sınırlıydı. M.Kemal'i bu denli rahatsız eden ve gözükara bir biçimde hareket ettiren ne-

den Kürdistan ve Lazistan gerçekliğine kendisinin de imza atmış olmasıydı.(83) Bu şu demekti: Merkezi Osmanlı hükümetinin 'Vilayet-i Sitte' denilen 6 ili Ermenilere vermesi konusunda herhangi bir adım atıldığında, hükümete rağmen direneceğinin yani Kürdistan ve Lazistan'ın merkezi devletten, 'misak-i milli'den kopmasını onaylamaktı.(84)

Oysa bu, M.Kemal kliğinin temel stratejik politikalarına ters düşüyordu. Bilindiği gibi M.Kemal'in politikası, Osmanlı muhalifliği kimliğiyle, Osmanlı kanunlarını, idari ve rejim sorunlarını bütün olarak sahiplenmek ve savunmaktı.(85) Bu düşüncesini, egemen kılmak için, Erzurum kongresini gerçekleştiren siyasal örgütleri etkisizleştirdiği , gerçekte tasfiye ettiği Sivas kongresindeki bir tartışmada açıkça ilan etmişti.

Kemalist klik, siyasal sahnedeki zorluklardan biri olan ve tepki toplayan ittihatçı olmamak konusunda aldığı biçimsel karar ve bu biçimselliğe uygun olarak ettirdiği yemine (86) rağmen, ittihatçı eylemci komploculuğuyla, politik rakiplerini yok eder, gözden düşürürken, kendine taban oluşturma çalışmalarında-en azından Cumhuriyetin ilanından birkaç yıl sonrasına kadar- itilafçı politikalara sığınarak, onu sömürmekten de geri kalmıyordu. Kısacası: politikasının özünü eklektizm ve pragmatizm üzerine oturtmuştu.(87) Bu politika gereği, Erzurum kongre kararları yazdırılırken Rumluk ve Ermenilik ideallerine ve bağımsızlıklarına karşı bilinçli bir biçimde Kürdistan ve Lazistan halkının gönlünü okşarken,(88) Sivas Kongresinde, tümüyle tersi bir biçimde Osmanlı vatanının bütünlüğü, halifenin ve saltanatın topyekün sahiplenişe yani 'devletçi vatanseverliğe' dönüştürülüyordu.(89) Böylece yedeklenmeye çalışılan Kürt ulusal hareketini bölmeyi amaçlayan tavırlarıyla işbirlikçiler dışında kalan bağımsızlıkçı kesimlere karşı, Cumhuriyet tarihi boyunca sık sık kullanılan, İngiliz ve Ermeni kışkırtması kozuydu,(90) hem huristiyani/müslüman çelişkisinden yararlanıyor, hem de İngilizlere karşı bir tepkinin sirekli ayakta kalmasını sağlıyor, öte yandan da Sadrazamı ve hükümeti padişaha şikayet ederek(91) kendisine karşı yapılan propagandaların olumsuz etkilerini silerek, islami kesimi yanına çekmeyi ihmal etmiyordu. İngiliz kışkırtması tümüyle asılsızdı.(Yazının içinde verdiğim 64. ve 65. kaynaklarda bu çok açık bir biçimde sergilenmiştir.) İngilizler, Kürtleri tü-

müyle güvenmez buldukları için aslında bu konuda Kemal'e yardım etmekte, yani Kürt sorununa olumsuz bakmaktadırlar.(92)

Cumhuriyet döneminin ideolojik/politik biçimlenişi bu temel konular üzerinde yükseldiğinden, bu dönemi özel olarak yazının çerçevesine almak, tekrarın tekrarını yapmak olacaktır. Bu nedenle, Cumhuriyet döneminin kurumlaşmalarının, ön hazırlıklarının yapıldığı ve kalıcı yerleşik siyasallığı sağlamak için, mütareke döneminden sonraki üç yıllık bir ulusal mutabakat/uzlaşma dönemi, TC'nin politik kimliğinin en ince ayrıntısının gözler önüne serildiği dönemdir. Bu dönem bir geçiş dönemi olmakla birlikte, hem müdafa-i hukuk'ların hem de oradan Cumhuriyet dönemine sarkan çatışmalı/çelişkili siyasal mücadelelerinin olabildiğince grift ve sarmal bir biçimde içiçe geçtiği, güçlülerin güçsüzleri tasfiye ettiği, siyasal mücadelenin dolu dolu yaşandığı bir tarihsel dönem olma özelliğini taşır.(93) Burada bu bölümü ayrı bir tarih oluşumunun konusu olarak incelemek yerine, İttihat ve Terakki'den mütarekeye oradan da Cumhuriyet döneminin kısa bir dökmünü vermek yeterli olacaktır.

Yukarıdan beri anlatılagelenler, tüm silahlarla donatılmış M.Kemal kliğinin, Cumhuriyet'in ilanından sonra da uğraşacağı en önemli konunun, BMM'nin ilk açılış döneminde patlak veren Koçgiri Halk hareketiyle yeniden sahneye çıkan, Kürt sorunu olacağını işaretliydi. Bu nedenle, BMM'nin ilk oturumunda aldığı kararlarla(94) bu sorunu kökten çözmenin yasal kılıfını hazırlamıştır. Bu kılıf hazırlanırken, yine her zaman kullandığı islamiyet silahını, Kürtleri bölmek ve olası bir Kürt-İslam işbirliğini önlemek için, genç ve 'devrimci' TC'yi hilafetin dayanağı yaptıktan ve bunu yasallaştırmaktan geri kalmamıştır.(95) Kısacası bu dönem 1876 anayasasını getiren burjuva ideolojik bilinçlenmesinin ve bunların üzerinde yükselen politik örgütlülüklerin tümünün mirasçısı olmanın getirdiği avantajla, doğrudan iktidar olma konumuna yükselmesiyle ve buradan devlet aracının donatılmışlığı, yeniden yeniden tahkim edilerek bir tarih bilinci olarak toplum yapısına kazınmanın son aşamasıdır diyebiliriz.

'Devletçi vatanseverlik' ve uyguladığı politikalar gereği emperyalist karakteriyle çerçevesi belirlenmiş bu yapının, yükselen binasının her bir tuğlası

ve bu tuğlayı tutan harcında, Kürt ve Kürdistanlı her bir aile, kişi vb. canlının kanı, gözyaşı, mecburi iskanı, teri karışmıştır. (96) Yunan işgali döneminde mütareke yıllarında izlediği yaltaklanma politikasını yeniden takınarak, Kürt ileri gelenlerine yazdığı mektuplar(97) gereken etkiyi gösterdikten sonra, işbirliğini kabul eden Kürt hainlerini ortadan kaldırması(98) bağımsız bir Kürdistan hedefli her bir ayaklanmayı huristiyanların kışkırtması olarak göstermesi, şovenizm ve islamiyeti saflarına çağırması (99) tarihin Kürt ulusalcılığı açısından getirdiği değişim ve gelişimlere karşın, Osmanlı ve TC, egemen sınıfları -hatta onların muhaliflerinin takındığı birliktelik tavrı(100) vb. gelişmelerle, pek bir şeyin değişmediğini, yeniden ama, daha güçlü şovenist duygularla donanma bağlamında sergilenişini getirmiş/göstermiştir. Türk iç dünyasında değişik yönlerden gelen 'boran'ların Kürt sorununu küllendirme konusundaki ortaklık ve bu yönlü uğraşları, elbette ki salt Türk ulusal çerçevesiyle sınırlı değildir.

Bu ortaklık, uluslararası politik sahnede de eşdeğer bir olumsuz yankı bulmakta gecikmemiştir.(101) Bunun nedeni, emperyalist/kapitalist dünyanın TC'yi Sovyet Cumhuriyetlerine itmek amacı, SB'nin ise, emperyalist/kapitalist orduların güney-batı cephesinde olası saldırılarına karşı bir güvenlik kuşağı olarak kullanma amacıdır.

Burada kısaca da olsa, bu dönem 'sol' düşünce geleneğinin uç veriğine de değinmek gerekir. 2.Meşrutiyet'in ilanıdan sonra, batıdan taşınan çok seslilik, Osmanlı-liberal-burjuva aydınlarında yankısını bulduğu gibi, 'sosyalist', 'sol' düşüncelerin yankı bulmasını da getirmişti. Burjuva-liberal diyebileceğimiz siyasal düşüncesin esin kaynağı olan Fransız burjuva devriminin Osmanlı aydınları üzerindeki etkisi nasıl tartışılmazsa, revizyonist Fransız sosyalistlerinin(102) Osmanlı solu üzerindeki ideolojik/politik etkileri de o denli açık ve tartışmasızdır. Fransa gibi gelişmiş kapitalist bir ülkede marksizmin revize edilmesinde bile, sahipleneceği siyasal kimliğin sınıf işbirliğini getirmesine rağmen, görece bağımsız tavır takınacağı alanlar bulacağı ortadayken revize edilmiş bu tezlerin olduğu gibi Osmanlı Türkiyesine taşınması, sahiplenilecek kimliğin kaçınılmaz olarak 'sosyal patriyotizm'(103)de karşılık buluyordu. Bunun anlamı da 'devletçi vatanseverlik' denilen şovenizmi sol bir jargonla savunmak

demektir. Böyle olduğu için de, 'sol' düşüncesinin politik sahnedeki ittifakları da çok çarpaşık bir somutluk taşıyordu. Arnavutluk ayaklanması, Trablusgarp savaşı vb. olaylar karşısında takınılan tavır(104) , islamiyetle uzlaşma(105) ve programal olarak içine düştüğü açmazlar, daha sonraları, büyük çoğunluğunun katılmasıyla oluşan Hürriyet ve İtilaf fırkasıyla bütünleşmesini getiriyordu.

'Devletçi vatanseverlik', Osmanlı liberal siyasal örgütlülüklerinde, vazgeçilmez gıda olduğu gibi, sol politik örgütlülüklerin ve düşüncesin de enikonu önemli oranda gıdası olmuştur. Toplumsal yurtseverlikle sınıf ayrımı gütmeksizin bütünleşen ve onun eylemli davranışlarının dışavurumu olan 'devletçi vatanseverlik', o günkü etkinliğini, seksen yıla yaklaşan 'sol', 'sosyalist', 'komünist' düşünceler üzerindeki etkisiyle halen sürdürmektedir. Şöyle ki, 'proletaryanın çıkarları büyük devletten yanadır.' vb. belli bir dönemde -ulusal sorunun bir iç sorun olarak görüldüğü ve 'çözüldüğü' dönemde- doğru olan bu genel geçer söylem, değişen çağ ve koşullar gözönüne alınmaksızın, bugün de şu ya da bu biçimiyle savunulmakta ve şovenizm, sosyal-şovenizmin ortak noktası olarak politik gündemdeki yerini korumaktadır.

1. ve 2. Meşrutiyet dönemlerindeki tavırlarının -mütareke dönemi de dahil- bu yönlü akışı, 'sol', 'sosyalist' ya da komünist politikayı, onun örgütlülüklerini, kısmi muhalifliklerine karşın, Cumhuriyet döneminde birçok konuda Kemalizmin bileşeni(106) olmaya getirmiştir. Kemalizmin etkisinde kalış ve kurtulamayıp, salt TKP -sonraları TBKP- olan akıma özgü bir olgu değildir. 70'lerden sonraki radikal çıkış sahibi 'sol' örgütlenişlerin bir çoğunda da etkisini gözle görülür bir biçimde göstermektedir. Fransız revizyonistlerinin çarpık tezleriyle bilinçlenen Türk sol, 'sosyalist' ve 'komünist' çekirdeklerinin ve etkileri uzun süre atamamalarının bir diğer nedeni de yukarıda değindiğim Cumhuriyetin ilk yıllarındaki Kürt sorunu karşısındaki emperyalist/kapitalist dünya ile, Sovyetler Birliğinin değişik hesaplarının sonucu olarak TC'yi güvenlik kuşağı olarak kullanma isteğinde çakışan ortaklıklarıdır. Bu bir gerçeklik olmakla birlikte, takınılan tavır hangi dönemde ve nelerden kaynaklandığını araştırıp gerçekliği kavramamalarının hoşgörülmesini getirmez.

'Her türlü anlaşılabilirlik arayışının

çakış noktasını tarih oluşturur. Kimi meslekler için söylendiği gibi, tarih herşeye götürür adamı, ama içinden çıkma koşuluyla' diyen C.Levi -Strauss'un (*) bu çağrısını, yazının kaleme alınışının amacını açıklamaktadır. Buna en anlaşılır biçimiyle, geçmişini bilmeyenin geleceğini de yaratamaz belirlemesinin gereğini yerine getirmek uğraşı da denebilir.

Osmanlı-TC siyasal yaşamının ülkemiz siyasal bilincinin, ülkemiz siyasal bilincinin biçimlenmesi üzerindeki etkileri en somut biçimiyle görmek, tarihsel ilişkiler içindeki kilometre taşları denilebilecek anların belirlenmesinden geçmektedir. Çünkü, soruna çözüm getirmenin ana ekseni buradan çıkacaktır.

Proletaryanın siyasal bağımsızlığı, kendi özel tarihi olmasından gelmektedir. Aksine, toplumun tarihsel gelişiminin kaçınılmaz sonucunun ve insanlığın gerçek anlamda kurtuluşunun tek sahibi olmasından, onun çağımızın en devrimci sınıfı olmasından kaynaklanmaktadır. Öyleyse, Türk solu üzerinden gelerek, ki bu aynı zamanda bilincin kırılması demektir, bizi ve ülkemizin proleter bilincini onun siyasal örgütlülüğünün çarpık gelişine kaynaklık eden ideolojik hegemonyasından kurtulmak gerekmektedir. Tıpkı proletaryanın ideolojik bağımsızlığı gibi bağımsızlığa giden bir kopuş olmalıdır bu. M.L.'i kaynaklarından ve ülkemizin gerçekliklerine önderlik edecek bir hat tutturmalıyız. Bu, burjuva dar görüşlülük değil, Stalin'in,Lenin'in eşsizliğini, uzak görüşlülüğünü tanımlamak için kullandığı 'Rus devrimci atılım ruhu ve Amerikan pratikliği'nin birleştirilmesi demektir. Özcesi, proletarya enternasyonalizmine, ülkemiz devrimini omuzlama ve ona önderlik ederek katkı sağlamaktır. Kürdistan gerçekliği, proletaryanın sınıf bilinciyle donanmış siyasal hattı oluşturmak, devrimimizi taçlandırmak bunlardan geçmektedir. Enternasyonalizm adına kuyrukçuluk ve ideolojik bağımlılıktan değil.

(*) N.HEVAL, Kürdistan Sorununun Türkiye Devrim Sürecindeki Problematik Yönleri. YENİ ÖNCÜ, 1990 Sayı: 24, S.107

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. LENİN-Yapıtlar, C.10 S.79'dan akt.O.HANÇERLİOĞLU, Felsefe Anks. C.3 (Ö-R) S.156

2. LENİN-Toplu Eserler, C.33, S.209'dan akt.O.HANÇERLİOĞLU,

- age.C.5, S.157
3. B.TANÖR, Türkiye'de Kongre İktidarları, (1918-20) Yapıt,Toplumsal Araştırmalar Dergisi, Sayı.13, 1985 S.4-5
4. MARKS-ENGELS, Seçilmiş Yapıtlar C.1 S.421'den akt.O.HANÇERLİOĞLU age. C.5 S.156-157
5. N.BERKES, Türk düşününde Batı Sorunu S.17 ve birçok yerde
6. T.ÇAVDAR, Türkiye'de Burjuva Demokratik Düzene Yönelik İlk Hareketler, YENİ ÜLKE Sayı.3 s.121-22
7. T.ÇAVDAR, age. S.115-16
8. N.BERKES age. S.23-24
9. E.E. RAMSOUR, JR.Jön Türkler ve 1908 ihtilali, (Çev.N.YAVUZ, 2.Baskı) S.60
10. RAMSOUR, JR. age. S.109-10-11
11. ÇAVDAR, age. YENİ ÜLKE, Sayı.4 s.226-27
12. M.SENCER, Türkiye'de Siyasal Partilerin Sosyal Temelleri, S.7-10
13. RAMSOUR, JR age.s.47
14. SENCER, age. S.15
15. ÇAVDAR, age. YENİ ÜLKE Sayı.3 s.141-42
16. SENCER, age. S.16
17. H.Z.ÜLKEN,Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, C.1 S.74'ten akt.SENCER, age. s.17
18. Ç.YETKİN.Halk Hareketleri ve Devrimler, s.327-28'den akt.M.KALMAN, Ala Yekiti, 1989 Sayı.8, S.23
19. N.BERKES,Türkiyede Çağdaşlaşma Hareketleri, S.256'dan akt.ÇAVDAR, agy.YENİ ÜLKE,Sayı.3 s.153-54
20. ÇAVDAR, agy. YENİ ÜLKE Sayı.3 s.154
21. BERKES,Türk Düşününde Batı Sorunu, s.47 ve bir çok yerde
22. ÇAVDAR, agy. YENİ ÜLKE Sayı.3, s.162
23. ÇAVDAR, agy.Y.ÜLKE Sayı.3 s.162
24. BERKES, Türk Düşününde.... s.39-40, ayrıca ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı.3 s.160
25. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı 3 s.160
26. BERKES, age. s.49, ayrıca S.M.ARSSEL, Teokratik Devlet-Laik Devlet, Tanzimat, S.93'ten akt. SENCER, age.s.21
27. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı.3 s.172
28. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı.3 s.173
29. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE SAYI.3 s.173
30. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı.4 s.224-25-26
31. Doç.Dr. Ö.KÜRKÇÜOĞLU, Osmanlı Devletine Karşı Arap Bağımsızlık Hareketleri, (1908-18) s.14-15-16-17-18-19 ve birçok yerde
32. İ.BEŞİKÇİ, Devletlerarası Sömürge Kürdistan, s.90-91-92-93
33. Vet.Dr.M.Nuri DERSİMİ, Hatıra-tım, s.31-32
34. ÇAVDAR, agy. Y.ÜLKE Sayı.4 s.228-29
35. SENCER, age. s.25ayrıca, T.Z.TUNAYA, Türkiye'de Siyasal Partiler C.1, s.21
36. Nuri DERKİMİ, age. s.31-32
37. F.H.TÖKİN,Türkiye'de Siyasal Partiler ve Siyasal Düşüncenin Gelişmesi ies.35'ten akt.SENCER age.s.33
38. T.Z.TUNAYA,Türkiye'de Siyasal Partiler (1.Baskı) C.1 s.145-46'dan akt.SENCER, AGE.s.33
39. RAMSOUR, JR. age. s.117-18-19-20, ayrıca, F.H.TÖKİN, age. s.36'dan akt.SENCER,age.33
40. SENCER, age. s.47
41. TUNAYA,Türkiye'de Siyasal Partiler,(genişletilmiş 2.Baskı) C.1 s.23
42. SENCER, age.s.34-35
43. TUNAYA , Hürriyetin İlanı s.16'dan akt. SENCER, age.s.35
44. R.OKANDAN, Amme Hukukumuzun Ana Hatları, s.254'ten akt. SENCER, age. s.36
45. SENCER, age. s.36-37-38
46. TUNAYA, T.de Siyasal...(Genişletilmiş 2.Baskı) C.1 s.23
47. SENCER, age. s.39
48. RAMSOUR, JR. age. s.111-12-168
49. N.DERSİMİ, age. s.50
50. TUNAYA, age. C.1 s.279
51. TUNAYA, age. C.1 s.281-82
52. N.DERSİMİ, age. s.36
53. SENCER, age. s.64
54. Haz.Dr.F.SÖNMEZOĞLU,An-sikl.Politika Sözlüğü,(İletişim Yay.)s.51
55. TUNAYA, age. C.1 s.206-207
56. SENCEER, age. s.68-69
57. TUNAYA, age. C.1 s.13-14
58. TANÖR age. YAPIT, 1985, Kası-ma/Aralık Sayı.13 s.10
59. M.GOLOĞLU, Erzurum Kongresi s.179'dan akt. TANÖR, age.s.10
60. TANÖR, age.s.10-11
61. TANÖR, age.s.11
62. TANÖR, age. s.12-13
63. Dr.S.TANSEL,Mondros'tan Mudan-ya'ya Kadar C.3, s.173-74-75
64. G.JEASCHKE,Kurtuluş Savaşı ile ilgili İngiliz Belgeleri, (çev.C.KÖPRÜ-LÜ) s.145
65. JEASCHKE, age. s.155
66. RAMSOUR, JR. age. s.90
67. RAMSOUR, JR. age. s. 81
68. Dr.Ş.M.SEKBAN,Kürt Sorunu, s.19'dan akt.TUNAYA,age. C.1 s.404'ten 413'e kadar ve 406'daki 19 no.lu dipnot
69. TUNAYA, age. C.1 s.407
70. RAMSOUR, JR. age. s.47
71. RAMSOUR, JR. age. s.101
72. RAPSOUR, JR. age. s. 60
73. M.Müfit KANSU, ERZURUM'dan Ölünceye Kadar Atatürk'le Beraber, C.1 s.12-197
74. TUNAYA, C.1 s.187
75. TANSEL, age.C.1 s.128-29-30-31-32-33-34-35
76. TUNAYA, age. C.'1 s.8 10.no'lu dipnot
77. SENCER, Türkiye'de Köylülüğün Maddi Temelleri, s.86-88'den akt.SENCER,age.s.113
78. KANSU, age. C.1 s.112-13
79. KANSU, age. C.1 s.76-112-13-160-61
80. KANSU, age.C.1 s.109-161
81. M.TUNÇAY,Türkiye'de Tek Parti Yö-minin Kurulması (1923-35) s.28 3.No'lu dip-not
82. KANSU, age. C.1 s.253-55-56-57-58-63-64
83. KANSU, age. C.1 s.118-19 4.madde
84. TUNÇAY, age. s.29-30 4.madde
85. KANSU, age. C.1 s.234-35
86. KANSU, age. C.1 s.218-19
87. N.H.ULUĞ.Hemşehrimiz Atatürk, s.326'dan akt.TUNÇAY, age. s.30 6.No'lu dipnot
88. TUNÇAY, age. s.29 2. ve 4.madde
89. TUNÇAY, age. s.31 ayrıca,KANSU, age. C.1 s.297 7.madde
90. TANSEL. age.C.1 s.107-08-09
91. KANSU, AGE. C.1 S. 276
92. TANSEL, age. C.1 s.135-214 No.lu dip-not
93. SENCER, Türkiye'de Siyasal Partila-rin...s.91'den 119'a kadar
94. SENCER age. s.121
95. Ç.ÖZEK,Türkiye'de Gerici Akımlar, s.31'den akt. SENCER, age. s.121
96. C.A.BEDİRXAN, Mektup (komal yay. 1.Baskı) s.24-25-26-27-28-29-30-31-87-88-89-90
97. BEDİRXAN , age. s.32-34
98. BEDİRXAN, age. s.35-36
99. BEDİRXAN, age. s.35
100. BEDİRXAN, age. s.79
101. BEDİRXAN, age. s.80 - 82-83-
102. TUNÇ AY, Türkiye'de Sol Akımlar (1908-25), s.53
103. TUNÇAY, age. s.60
104. TUNÇAY, age. s.54, ayrıca TUNA-YA,Türkiye'de Siyasal Partiler, C.1
105. TUNÇAY, age. s.45
106. O.DEVREZ.Sosyalist Hareket ve Halkçılık, s.14 ve birçok yerde.

AEP ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

SB ve Doğu Avrupa'nın eski halk demokrasisi ülkelerindeki son gelişme ve değişiklikler, bu ülkelere ilişkin belli siyasi ve ideolojik saptamaları açısından çok beklenmedik şeyler olmasa da, bunlar dahil hemen herkesi şaşırta bir hızla yaşandı ve üzerinde düşünülmesi gereken yeni sonuçlarıyla birlikte yaşanmaya devam ediyor. Revizyonistlerin iktidarda oldukları ülkelerin ayrımsız hepsi gerek öncü konumunda olan Yugoslavya, SB, Macaristan vb. ülkeler, gerekse de hala revizyonist anti-marksist çizgilerini değişik maskeler altında gizleme gereği duyan diğerleri, burjuva kapitalist ülkelere dönüştüler. Şimdi bunlar, belirli bir dönem sosyalizmin yaşadığı tarihlerine her cepheden saldırmakla kalmıyorlar, insanlık tarihinde yeni bir çağ açan Ekim devrimi ile birlikte sanki hiç yaşanmamış kılmak için, semboller düzeyinde bile sosyalizmden kalan ne varsa onlardan kurtulmaya ve aşağılamaya çalışıyorlar.

Sorunu, özellikle bilinçli bir çarpıtmaya uğratarak, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki her yönlü mücadelenin sonu, bu mücadelede kapitalizm ve değerlerinin kesinleşmiş zaferi olarak alan emperyalist propaganda merkezleri, bu revizyonist iktidar odaklarıyla ortak ve birleşik bir eylemlilik içinde ve kendi dilleriyle, bütün bu değişiklikleri ve ortaya çıkan bazı sonuçları, dünya kamuoyuna kısaca, bilinen ünlü söze andırışta bulunarak, artık komünizm hayaletinin esamasının kalmadığı biçiminde sundular. Her biri kendi bakış açısından ve alanından hareketle, "sosyalizmin itici güçlerinin tasfiyesi", "sosyalizmin iflâsı" ve marksist doktrin'in ölmesi" vb. argümanları asla çürütülemez mutlak ve tanrısal doğrular olarak sunmaya devam ediyorlar.

Acaba böyle mi? Bu propaganda bombardımanı altında kalan insanlığın ilerici ve devrimci kesimlerinde trajik duygular uyandıran bütün bu gelişmeler, insanlığın kapitalist-emperyalist sistemden kurtuluşunu imkansız mı kılmaktadır? İnsanın insanı sömürmesinin olmadığı sosyalizme geçilse bile, yine de kapitalizmin restorasyonu, kaçınılması kesinlikle mümkün olmayan bir süreç mi olacaktır? İnsan, en sonunda, kendi kendisi olarak, kendinde taşıdığı tüm ola-

nakları özgürce geliştirip kendi gerçek doğasını yaratamayacak mı? Yani hiç umut yok mu, insanlığın kapitalizmin belirlediği ve bundan sonra da belirleyeceği belirlemeye devam edeceği yazgısına gözü yaşlı bir melankoliyle katlanmaktan başka bir kurtuluş yolu hiç olmadı mı aslında ve bundan sonra da olmayacak mı? Yani, örneğin acımasız bir ulusal yabancılığa uğratılan Kürtler, sömürgeci boyunduruğu parçalayıp atsalar bile kapitalist sistemi aşamayacaklar mı?

"Reel sosyalizm" olarak sunulan bürokratik tekelci burjuvazinin egemen olduğu ülkelerdeki gelişmeler, insanlığın önüne bu soruları dayatıyor. Bugün, Baltık ülkelerinden Körfez bunalımına kadar olan ve daha da olacak olan bir dizi olaylar bütünüyle, dünyada, "yeni bir düzen" kurmak isteyen emperyalist kurtlar, daha da çoğaltılabilecek bütün bu soruların olumlu yanıtıyla karanlığın tablosunu çizmeğe çalışıyorlar.

Emperyalist ve revizyonist merkezlere göre, bu tablonun tamamlanması için, "Stalinizm" in son kalesi Arnavutluk'un da aynı kervana katılması gerekiyordu ve bu kaçınılmazdı da. Buna karşılık, her ne kadar AEP 9. Kongre raporunda, geçmişe dönük olarak, siyasetin ve subjektif faktörün öne çıkarıldığı, ekonominin yasaları ve mantığına uygun davranılmadığı ve bunun da ciddi bir hata olduğu biçimindeki ifadeler sonraki gelişmelerin ve değişmelerin anahtarını veriyorduydu da, işin doğrusu, 8. Plenum konuşması, sonuçta emperyalizmin bu yargısı doğru çıksa bile, en azından ona karşı direnme öğeleri taşıyordu. Bu da, Arnavutluk'ta yaşanan sürecin, SB ve karşı-devrim içinde karşı-devrimlerin yaşadığı Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan süreçten tamamen farklı bir nitelikte olduğu ve karşıt bir yol izlediği yanılığını yaratmış olsa da, kısaca M-L politik öznenin varlığı ve etkinliği altında kapitalizmin restorasyonunun bir kader olmadığı ve olamayacağı teorik kanıtlanmasını güçlendirecek bir sürece girildiği umudunu yaratıyordu.

Bunun bir yanılı olduğu, en azından ihtiyatla yaklaşmak gerektiğinin bilincine, 9. Plenum konuşmasındaki özellikle iktisadi değişikliklere ilişkin olarak söyledikleriyle, Ramiz Alia'nın

H.ASKERİ

yeni bir Kruşçev olduğunun anlaşılmasıyla ulaşıldı. tarihsel perspektifle belirlenen Marksizm-Leninizmin ve komünistlerin, hangi koşullar altında olursa olsun, gelişme ve dönüştürme imkanlarının sınırsızlığı bilincinin belirlediği bu umut ise, kesinlikle nesnel temellerinden yoksun değildi.

Öte yandan, insanların olduğu gibi ülkelerin geleceklere de geçmişlerinden çıkar, geçmişlerinin olumlu bir aşılması her zaman geleceklerini de belirler. Benzerlikleri ve ayrılıkları içinde ülkenin geleceğinin ve bunun için katetmesi gereken yolun da bir modeli olan Arnavutluk'un, sınırlı imkanları ve çok küçük oluşuna karşın, kendi öz dinamikleriyle Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı başarıyla yürütmesi ve kesintisiz olarak sosyalizme geçerek adeta bu ülkeyi yeniden var etmesi, dış dinamiklerin önemli bir etken olduğu diğer Doğu Avrupa ülkeleriyle arasındaki farklardan birini oluşturuyordu. Diğer şeylerin yanısıra bu farklılık bütün Doğu Avrupa ülkeleri önünde diz çökerken, Kruşçevci modern revizyonizme karşı M-L temelde kalması ve "üç dünyası" oportünizme karşı mücadelesiyle de zamanın tek sosyalist ülkesi olma niteliğini elde etmesinde önemli bir etkendi.

Enver Hoca önderliğindeki AEP, revizyonist yanılısıma ve çarpıtmaların ortaya çıkarılmasında ve mahkum edilmesinde, UKH saflarında etkilerinin kırılmasında önemli katkılar yaparken, ya da genel olarak teoride çok güçlü ve derin olmayabilirdi. Özellikle Çin oportünizmine karşı mücadele sırasında, UKH'e yaptığı önderliği, sonrasında sürdürmede eksik ve yetersiz kalabilirdi. Uluslararası sorunlarda, örneğin bir Kürdistan sorununda hatalı değerlendirmeler yapmış ve hatalı tutumlar takınmış olabilirdi. Bütün bunlar, uluslararası proletaryanın genel çıkarlarının özgüldüğü bir ifadesi olması ve dolayısıyla onun bütünsel ve organik bir parçası olduğunun hiç bir zaman unutulmaması gereken sosyalist yurtseverlik kavramını, Marksizmin bir tür milliyetçi yorumu olabilecek şekilde aşırı vurgulanmasının bir sonucu olarak ortaya çıktığı da düşünülebilirdi. Ancak açık olan şu ki,

Enver Hoca ve 1985'e kadarki AEP, M-L ilkeler ve normlar açısından ve stratejik olarak hatasızdır. Aslında bu, bütün gelişmesi ve kendi boyutları içinde Arnavutluk için parlak bir sonuçtur, bu kadarıyla sorunun özlü budur. Dolayısıyla, her ne kadar sonraki gelişmelerin kökleri bu dönemde aransa, burada sayılan ve daha sayılmayan hata ve yetersizliklerin çok doğal olarak bunların ortaya çıkmasını güçlendiren şeyler olduğu saptansa da, Arnavutluk'taki son gelişmeler ve "reformlar", bu dönemin doğrudan sonuçları olarak görülemez. Bilinçli ya da bilinçsiz olsun, proleter ideoloji ve uygulamadaki her sapma ve zaafın, karşıtı güçlendirdiğini biliyoruz. Tıpkı Stalin dönemi SB'nde ve Kruşçev revizyonizminin ortaya çıkmasında olduğu gibi, bu iki esaslı pratik, temel ayrılıkları ve benzerlikleri içinde ve karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, konumuz açısından bir çok değerli dersler içermektedir.

Devam edelim. Kruşçev önderliğindeki klik iktidar hakimiyetini sağladığında, işe Ekim Devrimi'nin teorik ilkelerine ve Stalin'in şahsında Marksizm-Leninizme saldırmakla başladı. Kendisinden sonra gelenler de, Lenin'den sonra gelen Stalin'in aksine, bir kural olarak, kendilerini olumlamak için kendinden öncekilere saldırmak dahil, bu saldırıyı kesintisiz olarak sürdürdüler. Ramiz Alia bunun dersini almış, dolayısıyla, modern revizyonizme bir katkı olarak, işe hemen bu ilkelere ve Arnavutluk'taki prestijini de gözönüne alarak açıktan Enver Hoca'ya saldırmakla başlamadı, ilkeleri olabildiği kadar sağlam savunur göründü, ama Doğu Avrupa'da yaratılan uygun konjonktürün de zorlamasıyla, giderek bunların yadsınmasında ya da sadece sözde kalmasında Kruşçevçilerden de hızlı olduğunu gösterdi.

Gerçekten de 8.Plenum konuşması incelendiğinde, yapılmakta olan veya yapılması düşünülen değişikliklerin, Plenum'da adlandırıldığı şekliyle, "Parti ve ülke yaşamının daha da devrimleştirilmesinin" bir gereği olduğunun ve bir yeni atılım dönemine girildiğinin söylendiği görülür. Her ne kadar rastlaşmış olması böyle bir yanılsamaya neden olsa da, bu sürecin, Doğu Avrupa'da yaşanan olayların etkisiyle ve bu olayların bir devamı olarak ortaya çıkmadığını, aksine yıllar önce başlayan çalışmaların (Bkz. Enver Hoca'nın Mart konuşması) sonuçları olarak doğduğunu gösteren birçok belge vardı. Öte yandan,

emperyalist-revizyonist kuşatma ve saldırı altında, devrim ve sosyalizmin kazanımlarını koruma ve ilerletme görevinin ne kadar zor olduğu, üstelik SB ve Doğu Avrupa'daki değişme ve gelişmelerin başlıbaşına çok olumsuz bir durum yarattığı ve bunun emperyalist destek ve kısırtmalarla tamamlanması koşullarında neredeyse imkansız olduğu görülebiliyordu. Bunun, Arnavutluk gibi küçük ve olanakları sınırlı bir ülke açısından çok daha elverişsiz bir durum yarattığı açıktı. Bu durumda, bütün bu koşulların hesaba katıldığı uygun politikalar gütmek ve taktikler saptamak gerekli olabirdi. Kısaca, bunların hangi koşullardan doğan ya da hangi ihtiyaçlara zorunlu bir cevap olarak alınması gerekli önlemler olduğunun belirtilmesi şartıyla, bazı siyasi, iktisadi ve toplumsal yaşama ilişkin değişikliklere gitmesi, hatta bazı geri adımlar atması anlaşılabilir.

8.Plenum konuşması işte böyle bir perspektif sunuyordu. SB ve Doğu Avrupa ülkeleri içine girdikleri süreçte ve gelişmesi boyunca, sosyo-ekonomik, siyasi ve felsefi içerik ve biçimiyle bütün sosyalist kavram ve kurumları yadsımayı kendi tarihlerini tersinden sorgulamanın bir aracı yapmışken, hatta bunu Lenin ve Stalin'in heykellerinin tahribine kadar vardırıp ortadan kaldırılmasına girişmişken, 8.Plenum'un, sosyalist değerlerin yüceltilmesi ve ilerletilmesine vurgu yapmaya merkezine alması, bu perspektifin en önemli yanıydı. "Özel mülkiyete ve kapitalist sömürüye dönüş yollarına kesinlikle izin vermeyeceğimiz gibi, iktidarı halk aleyhtarı herhangi bir güçle paylaşmadık ve asla paylaşmayacağız, bundan sonra da halk iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün zayıflatılmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz,..." deniliyor ve böylece, sosyalist mülkiyet, halk iktidarı ve proletarya diktatörlüğü ve partinin öncü rolü tartışılmaz ve vazgeçilmez M-L ilkeler olarak sunuluyordu. Neden? Çünkü, iki farklı sistem olan kapitalizm ve sosyalizm arasındaki bu temel ve esaslı sorunların en küçük bir çarpıtılması, revizyonizmin kendini ele verdiği sorunlardır.

Bu sıralarda, emperyalizm ve revizyonizm, proletarya diktatörlüğü ve partinin önder rolünün belirlediği sosyalist merkezîyetçiliğin eskidiği ve kaldırılıp atılması gerektiği, bunun karşıtı olarak, kapitalist iktisadın ve sosyal yaşamın en uygun siyasi biçimi olan kuvvetler ayrılığıyla belirlenen çoğulcu demokratik yaşama geçmenin erdemlerini

sıralıyor ve bu modeli şimdiye kadar olduğundan daha fazla idealize ediyordu. Buna karşılık 8.Plenum, yukardaki alıntının bir devamı olarak, "burjuvazinin önümüzde sunduğu sözlümona, pluralizm(çoğulculuk) uğruna, M-L partimizin önder rolünden asla vazgeçmeyecek ve zayıflatılmasına azla izin vermeyeceğiz." diyordu. Devamla, proletarya diktatörlüğünün ne anlama geldiği, kimin kimlerin üzerindeki diktatörlüğü olduğu ve olması gerektiği, adeta bütün bir revizyonist külliyyatın özlü bir eleştirisi olarak ve yerli yerinde yapılmış özel vurgularla doğru bir biçimde konuluyordu.

Ama, 9. Plenum kararlarında, artık klasik bir model olarak, revizyonist burjuvazinin iktisadi temelini yaratılıp güçlendirilmesinden başka bir şey olmayan ve aslında Kruşçev-Libermancı cephanelikten alınan, "işletmelerin bağımsız ekonomi nuhasebesi" kavramı kendini ele veriyordu. Aynı zamanda bu kavram, merkezi planlamanın kapsamı daraltılarak işletmelere daha çok özerklik verilmesi, merkezi planlama örgütünün, her sektörün ve işletmenin ayrı ayrı hedeflerini belirlemesi yerine temel amaçlara yönelmesi ve böylece, işletmelerin kapitalist serbest pazar ekonomisine göre etkinlik göstermesine dayanan Yugoslav ve emperyalist "özyönetim" sisteminin bir başka adla sunulmasıydı da. Nitekim başka alanlara uzanarak kendini bütünsel bir sistem olarak ifade ediyordu, "ekonomik ve mali planlamaya ilişkin yetkilerin, yönetici etkinliklerin merkezden bölgelere ve bölgelerden işletmelere, kooperatiflere ve kurumlara niteliksel transeri" kavramıyla birlikte işletme yöneticilerinin karlılık ve piyasa esas alacak yetkilerle donatılmasının teorik çerçevesi oluyordu. Piyasa ve değer yasasının etkin kılınması ve bazı zorunlu durumlarda reddedilmese de, bu bütünsel sistemin bir parçası olarak maddi teşviklerin ön plana çıkarılması ve çekici kılınması, konutların özel mülk edinilmesinin yasallaştırılması ve hatta eldeki hayvan sayısının artırılması gibi bir dizi kararlar bu çerçevenin tamamlayıcı unsurları oluyordu. Bunların "yeni iktisadi mekanizma" olarak sunulması ve üstelik bütün bu iktisadi kararların "sosyalist ekonomi politığıne bir katkı" diye nitelenmesi de durumu kurturmuyordu.

Kısaca ifade edersek, bütün bunlar, içeriği, bireysel ve grupsal mülkiyetin toplumsal mülkiyet biçimine doğru

evrilmesi olan sosyalist üretim ilişkilerinin gelişmesi ilkesine aykırı olarak, toplumsal mülkiyet biçiminden tedrici olarak kopuş anlamına geliyordu. Tabii ki, bunun mantıksal sonucu ise, daha sonra açıkça söylendiği gibi, anarşi, rekabet ve kaotik bir durumun belirlediği acımasız ilişkiler ve bir değirmen gibi öğütülen insani değerlerin israfı anlamına gelen serbest piyasa ekonomisine geçmek olacaktı. Tekrar edilecek olursa, bütün bunlarla amaçlanan, Marks ve Lenin'deki "ortalama işçi ücreti" ilkesine aykırı olarak ücret makasının açılması ve gelir dağılımının bozulmasına yol açarak Ramiz Alia revizyonist kliğinin iktisadi temelini ve dönerek siyasi ve ideolojik konumunu güçlendirmektir.

Adını değiştir, anlatılan senin hikayendir! Kruşçev de böyle yapmış mıydı, Gorbaçov bütün bunları bir üst düzeyde yapmaya çalışmıyor mu, amaç ve bu amaca ulaşmak için kullanılan araç ve kaldıraçlar aynı değil mi? Öyleyse, geniş anlamda, iktisadın kendine özgü ve insan iradesinden bağımsız yasalarıyla oynamak, dönüp niteliği belirleyebiliyor, siyasi ve ideolojik olarak ne söylenirse söylensin, başka bir biçimini henüz bulamadıkları ve zaten bulamayacakları için, modern revizyonizmin en zayıf noktası olarak kendini ortaya koyan sosyalist ekonomi politişin ilkelerinden en küçük bir sapma, bunların üzerindeki cilanın dökülmesine neden oluyor. Ancak, bu yasalardan bir kez sapıldı mı, giderek hakim hale gelecek olan kapitalist iktisadın yasalarının hakimiyetinden de kaçılmaz. Bu acımasız yasalar kendine uygun bir üstyapıyı dayatmadan kalamaz. Aslında, bütün revizyonist ülkelerdeki sosyalizmden kalan ne varsa ondan kurtulma süreci, bu nesnel gerçekliğin kendini dayatmasından başka bir şey değildir.

Nitekim Arnavutluk'ta, zaten şüpheli bir kavram olan "demokratikleşme" kavramının, gelişmesi içinde ve 12. Plenum'da, aslında proletarya diktatörlüğünün "volan kayışları", "eğitim kurumları" olan kitle örgütlerine yeni bir siyasi anlam yüklenerek seçimlerde aday gösterme hakkı tanınması pratik biçimine büründürülmesi de durumu kurtarmaya yetmedi. Bir yanıyla 8. Plenum kararlarını tekdiz eden, bir yanıyla AGİK'e, bu seçkin burjuva aileye girme kaygılarının bir ifadesi olarak, inanç, ibadet, pro-

paganda özgürlüğü, ülke kapılarının açılması, gösteri ve toplantı izni ve son olarak çok partili yaşama geçilmesi gibi genel olarak tartışıldığı kadar burjuva özlü olan bu hızlı değişiklikler, bu "demokratikleşme" kavramının gerçek içeriğini ortaya koyuyordu. Gorbaçov'un, Ortodoks Kilisesi'nin bininci kuruluş yıldönümüne katılması ve onun desteğini istemesiyle özünde bir farklılık olmadığı şekliyle, Arnavutluk'un Türkiye'den din adayları istemesi, bu tabloyu tamamlayan en son halkadır. Hala dinin halkın bir afyonu olduğu gerçeğiyle yeniden yeniden buluşmak zaten şartıtcı olmazdı. Ramiz Alia revizyonist kliği, diğer revizyonist ülkelerle aynı kulvarda ilerliyor. Gelişme hızının ise, sosyalizmden geriye hiç bir şey bırakmama bakımından hepsini katlayacağı öngörülebilir. Ne de olsa boynuz kulağı geçmek zorunda..

Şimdi bir sonuç çıkıyor ortaya ve o da şu: Ekim Devrimi ile başlayan görkemli süreçle ortaya bir dizi sosyalist ülke çıktı, bu sosyalizm deneylerinin, hiç bir şeyi kanıtlamadıysa da, Ekim Devrimi'nin siyasi ve ideolojik bütünselliğinin korunması ve geliştirilmesi koşullarında, bir soyutlama olarak insanlığın genel kurtuluşunun sağlanabileceğinin anahtarını ve temelini verdiği kuşkusuzdur. Emperyalist burjuvazi bunu kavrayabildiği için, Ekim Devrimi'ni kaynağında ve dışardan boğmak için elinden geleni yaptı, ama başarılı olamadı. Bu gün ise, proletaryanın yenilgisini hazırlayarak burjuvaziye güç katan, emperyalist sistem için, herşeyiyle sosyalizmi hazırlaması gerçeğine karşı yeni bir direnme odağı yaratarak tarihsel bir fırsat kazandıran bir olguyla karşı karşıyayız. Böylece, son olarak, daha komünistlerin son sözlerini söylemedikleri, ama belki de hiç söyleyemeyecekleri Arnavutluk'ta da, bu olgunun iktidarda olduğunu ve böylece de Ekim Devrimi çerçevesine uygun bir sosyalizmin kalmadığı veya kalmayacağı gerçeğiyle yüzüyoruz.

Bu olgu, modern revizyonizmdir. Aslında marksizmin ortaya çıkışından bu yana ortaya çıkan revizyonist görüşlerden temelde farklı da değildir. Marksistlerin hep mücadele edebilecekleri çıkış kaynaklarının, kendini koşullara göre yeniden üreten ve bugün dünyada tek bir sosyalist ülke bırakmayacak şekilde sistematize olmuş bir üst biçimdir ve mevcut koşullarda sosyal demokrasiye dönüşmektedir. Bu, varolan marksist

cilasından soyutlanarak, emperyalist sistemle bütünleşerek çöken, ama bu arada sosyalizmin "öldüğü" yanılması da yaratıp ona büyük bir hizmette bulunan ve dolayısıyla, bir bakıma ondan daha tehlikeli olan bir olgudur.

O halde, bu deneylerle daha da zenginleşen sosyalizmin gerçek ilke ve normlarına ve yarattığı değerler bütününe sahip çıkarak gerçekte sosyalizmi yaşatacak olanların bu olguyu çözümlemesi ve bir daha tehlike olmaktan çıkacak şekilde gerekli önlemleri daha da zenginleştirmeleri gibi esaslı bir görevleri vardır.

Eğer olguları anlamak için görüşün yeterli olsaydı, bilime gerek kalmazdı, bu nedenle Marks; görünüşün altındaki özü bulmak gerekir, diyor. Bu hem gerçekte ölenin ne olduğunu, hem de bundan sonra da sürekli öldürülmek istenenin nasıl kurulup yaşatılacağına daha iyi anlaşılması için gerekli temeli veriyor. Marks, "insanın anatomisi maymunun anatomisinin anahtarını verir" derken ve kapitalizm öncesi toplumların incelenmesinin anahtarını, bunların kendi içinde değil, en gelişmiş biçim olan kapitalizmin içinde aramanın bilimsel yöntem olacağını söylerken, özü bulmanın yöntemini verir. Bu materyalist tez, örneğin; belli bir ekonomi tarihine toplu bir bakışın, sözkonusu an için mümkün olmadığı, bunun ancak her şey olup bittikten sonra ve temel özellikleri ve sonuçlarının ortaya çıkmasından sonra olanaklı olduğu yanıyla ve bir yöntem olarak bizi ilgilendiriyor. Çünkü böylece gelişmesi içinde olgunlaşmış ileri formuna varmış modern revizyonizmin, hem kaynağını ve aşımış biçimini ve hem de tümüyle çözülüp anlaşılması için gerekli öğelerinin bir bileşimi olarak kaynağı ve bugün emperyalizmle olan ilişkisinin daha iyi anlaşılması mümkün olabilir. Demekki, temelleri ve yapısı bakımından değil, ama sosyalizm koşullarında ortaya çıkması ve kapitalizmin restorasyonunun sistematığı olması bakımından yeni ve sonuç alıcı olan modern revizyonizm, bir olgu olarak çıkış sürecinde yeterince anlaşılabilir. 1956'da UKH'i o kadar güçlüce bölmesi bunu gösteriyor, ancak bugün ulaşılan yerde, ortaya çıkması, gelişmesi ve mantıksal sonuçlarına ulaşması bakımından yeterince olgunlaşmıştır. Bu bakımdan, bütünsel bir süreç olarak kapitalizmin restorasyonu sürecinin içeriği, biçimi ve yönelimi hakkında olduğu kadar, bu kılık değiştirmiş kapitalist süreci

engelleme mekanizmalarına ilişkin olarak da bütünsel bir kavrayışa ulaşmak mümkündür ve bu yapılmalıdır.

Ekim Devrimi sonrasındaki birkaç yıllık yaşamı boyunca Lenin, hep bir kapitalist restorasyon ihtimali ve tehlikesine dikkat çekti. "Proletarya diktatörlüğü, yeni sınıfın daha güçlü bir düşmana karşı, devrilmesiyle (tek bir ülkede bile olsa) direnme gücü on kat artan ve gücünü yalnızca uluslararası sermayenin gücünden, uluslararası bağlantıların gücü ve dayanıklılığından değil, aynı zamanda alışkanlık kuvvetinden, küçük üretimin gücünden alan burjuvaziye karşı verdiği en kararlı, en acımasız bir savaş anlamına gelir." Artık herkesin bildiği bu sözleriyle Lenin, yapılacak uygun mantıksal çıkarımlarla, örneğin bu en kararlı, en acımasız savaşta yenilgiyle bu tehlikeye işaret eder. "Kapitalizmden komünizme geçiş bir tarihsel dönemin tümünü kapsar. Bu dönem tamamlanana kadar, sömürücülerin eskiyi yeniden kurma umudunu beslemeleri kaçınılmazdır. Bu umut eski düzeni yeniden kurmak isteyen çabalara dönüşür." derken de, aynı zamanda bu olasılığın gerçek içeriği ve biçiminin nasıl olacağını ancak tarihsel tecrübeyle ortaya çıkabileceğine işaret eder. Ancak her iki alıntıda da bu olasılığın maddi ve siyasal temelleri açıkça anlaşılmaktadır, önlemenin yolunun ise, proletarya diktatörlüğünün gerçek içerik ve biçimine uygun davranmak olduğu da ortadadır.

İlk olarak, SB ve sonra bir dizi ülkede yaşanan kapitalizmden komünizme tarihsel geçiş dönemi, bu büyük ve önemli tecrübe, iktidarı ele geçiren proletaryanın öncü birliği olan M-L partilerin bürokratik yozlaşma ve çürümeye uğramaları ve böylece oluşan yeni burjuva katmanın iktidara el koymak ve böylece de, kendi varoluş koşullarını sistematik olarak gerçekleştirmesinin temeli olarak kapitalizmin restorasyonuna girişmesini karakteristik bir özellik olarak ortaya koydu. Ya da şöyle söylenebilir; bu tecrübe, sınıf hedefini gerçekleştirmek için proletaryanın temel mücadele araçları olan ve proletarya diktatörlüğünün gerçek içeriğini veren parti ve iktidar organlarındaki bürokratik bozulmanın geriye dönüş etkeni olabileceğini ve somut olarak olduğunu da gösterdi.

O halde, kapitalizmin restorasyonunun kaçınılmazlığı mümkün ol-

mayan bir süreç olmadığının pratik kanıtları ve somut olarak böyle bir tehlikeyi önlemenin mekanizmalarının daha da etkinleştirilmesi imkanları öncelikle burada aranabilir.

Lenin ve Stalin, iktidar organlarında, iktisadi kuruluşlarda ve diğer sosyal kuruluşlarda bürokratlama, bürokratik çarpılma ve yozlaşma olgusu ve bunun tehlikeleri üzerinde durmuşlardı. Lenin, bu bakımdan içeriğini, milyonlarca emekçinin siyasal yaşama ve yönetim işlerine doğrudan ve aktif katılımının, yöneticiler üzerinde doğrudan ve etkin denetimin uygulanması, yönetimden geri alma hakkı ve yönetim işinin bir ayrıcalık olmasına son verilmesinin belirlediği Paris Komünü ilkelerinin üzerinde durarak bürokrasiye karşı mücadele etti. Stalin'in de bu mücadeleyi sürdürdüğünün ve Bolşevik Partisi'nin bu tehlikenin farkında olduğunun önemli bir başka kanıtı, 1952 yılında yapılan 19.Kongre'ye sunduğu raporda Malenkov'un, Parti ve iktidar organlarındaki bürokratik yozlaşmaya, Parti ve devlet örgütlerindeki yönetici ve görevlilerin ahlaki bozulmasına vb. işaret etmesidir. Arnavutluk komünistleride, SB ve diğerlerinin yaşadığı kapitalist restorasyonu analiz ederken, Komünist Partisinin önder rolünün belirleyiciliğini, onun yaşamın her alanındaki önder rolünü yerine getirebilmesi için gerekli önlemleri saptar ve yığınların rolünün sürekli olarak artırılması ve genel olarak sosyalist demokrasinin sürekli etkinleştirilmesi zorunluluğuna işaret ederken, bu tehlikenin farkında olduklarını gösteriyorlardı. Ama sonuç ne oldu? Nasıl oldu da, gerek Stalin ve gerekse Enver Hoca'nın ölümünden sonraki gelişmeler, bu mücadelenin sonuçsuz kaldığını gösterdi?

Demek ki, Kruşçev ve Ramiz Alia revizyonizminin temelleri, M-L öznenin farkında olduğu, ama köklerini kurutamadığı ya da engellemek için gerekli kaldıraç ve mekanizmaları yeterince kullanmadığı veya bunları başka yerlerde aradığı bu bürokratik yozlaşmaydı. Gerçi, proletarya diktatörlüğü kavramı ve uygulamasına içkin olan sosyalist demokrasinin ya da şöyle söylenebilir, proletarya diktatörlüğü aracılığıyla gerçekleştirilen sosyalist demokrasinin etkinleştirilmesi, bu yozlaşmanın iktisadi ve sosyal temellerinin ortadan kaldırılmasıyla da yakından ilişkilidir. Siyasal ve ideolojik olarak bunun da farkında olduğunun bir çok başka belgesi vardır, ama genel olarak bu olgunun

gereklere niçin tam olarak yerine getirilemediği anahtar sorulardan biri olarak ortadadır. Bunun, tarihi, iktisadi ve sosyal nedenlerinin incelenmesi, revizyonist hakimiyetin ve dolayısıyla bunu engelleme mekanizmalarının gerçek içeriğinin anlaşılmasını ve bu da, proletaryanın gelecekteki zaferlerinin kalıcılığını mümkün kılacak en önemli faktörlerden biri olacaktır.

Kuşkusuzki, revizyonist gelişmeyle Ekim devrimi ve diğer ülke kazanımlarının yok edilmesi, proletarya ve ezilen halklar için büyük bir yenilgidir, bunun çok ciddi maddi ve tinsel sonuçları oldu ve daha da olacaktır. Ama, bu, bir yanı sıra yalnızca tarihsel akışın zikzaklı bir yol izlediğinin, diğer yanı sıra, yeneden katedilmesi bir zorunluluk olan bu yolun zikzaklarının belki de artık olmayacağını ve hedefe varılacağını göstermektedir. Doğuşu ve sosyalizmin bir ara aşama oluşu bakımından ikisi arasında temel bir fark olsa da, ki bu fark aslında ikincisinin avantajlarını da göstermektedir, kapitalist düzenin ve burjuva egemenliğinin kurulması ve insanlık tarihinin bir dönemine damgasını vurması bile, belli restorasyon çabaları ve saldırılarıyla bir kaç yüzyılı almıştı. Bütün bu gelişmelerin gösterdiği gibi, ilk sınıfa karşı sınıf tavrıyla Paris işçilerinin 1848 Haziran ayaklanması ve az bir süre de yaşamış olsa Paris Komünü'nün aşılması bir devamı olarak ortaya çıkan Ekim Devrimi ile başlayan sosyalizmin yerleşmesi ve kalıcılık sağlaması da, belirli gerilemeler de içeren ir dizi saldırı dalgalarıyla gerçekleşecektir.

Bunun için daha başka şeyler de söylenebilir, ama emperyalist burjuvazinin de özellikle vurguladığı soru şudur: Artık komünizm, burjuvazi için bir hayalet olmaktan çıktı mı? Bu bakımdan, aslında varoluş koşullarının siyasal, iktisadi ve felsefi olarak proletaryanın beyindeki yansımalarından başka bir şey olmayan ve böylece komünizm hayaletini taraflar açısından olumlu ve olumsuz olarak insan bilincine çıkaran marksizmin bir kavramına bakmak yeterli olabilir.

Engels'in deyişiyle bu sıralarda daha iktisadi İ'sini bilmeyen Marks, felsefe ve proletarya ereklere birleşmesini, kendini haber veren devrikin anahtarı olarak görür. "Felsefe, kendini, proletaryayı ortadan kaldırmadan gerçekleştiremez, proletarya felsefeyi gerçekleştirmeden kendini ortadan kaldıramaz." düşüncesi hareket noktasıdır. Bu

sıralarda incelediği kapitalist iktisadın temel kusuru olarak, emeğin, emekçisine karşı olan ve ona hükmeden sürecini ifade eden emeğin yabancılaşmasını göremediği gerçeğine ulaşır. Emeği sürekli bir yabancılaşma durumuna getiren kapitalist sistemin eleştirisine böyle başlar. Özel mülkiyeti özüne indirgeyerek, bundan, mantıksal olarak özel mülkiyetin kaldırılmasının zorunluluğu sonucuna ulaşır. Bu ortadan kaldırma, insanın yeniden insanlaşmasının zorunlu koşulu olan yabancılaşmanın da ortadan kaldırılması olacaktır, böylece insan en sonunda kendisi kılınmış ve gerçek doğasını yaratmış olacaktır. Aslında bu yabancılaşmış dünyada, sadece ürettikçe kendisi de tükenen işçi değil, kapitalist sistemin kendi etkisi altında tuttuğu kapitalist te insanlıktan uzaklaşıp alçalır. Ne var ki, kapitalist kendini bu yabancılaşmada gerçekleştirdiğinin ve bizzat bu durumun kendi gerçek gücünü oluşturduğunun bilincinde olduğu için durumundan hoşnuttur.

Ama, her kavram ve kategorinin bir tarihi olduğu gibi, bu yabancılaşmanın yarattığı durum ve karşıtlık

da geçicidir. Komünizm, işte bu insanlık durumuna saldırı hareketidir.

Ancak, bugün, modern revizyonizmin yarattığı yanılsamalar ve çarpık bilinçlenme ile daha başka boyutlar da kazanan yabancılaşmanın ortadan kaldırılması, idealizmin doruğu olan Hegel'deki tinin doğaya dönerek yabancılaşması ve Foyerbah'daki dinsel yabancılaşmada olduğu gibi, düşünce katında bilincine varılması sonucu değildir. Bu, her şeyden önce pratik bir sorundur ve ancak proletaryanın tarihsel-toplumsal hareketiyle ortadan kaldırılabilir. Komünist, bu hareketin bilinçli öznesidir.

O halde, bir bakıma içinde insanlığın başaşağı durduğu bu sistem varlığını sürdürdükçe, komünizm burjuvazi için hep bir hayalet olarak kalacaktı. Komünizmin kurucuları üst bir soyutlama olarak bundan başka bir şey söylemediler aslında. Ama mantıksal olarak doğru olan, eğer hala gerçekleşmemişse, bu, teorik ve pratik birlikteliğin tarihsel ve toplumsal koşullar nedeniyle henüz gerçekleşmediği anlamına gelir, yoksa hiç gerçekleşmeyeceği anlamına değil.

Öte yandan, kapitalizm, toplumsal yabancılaşmalarla birlikte ve aynı

zamanda, bunları sömürülenler için kabul edilebilir ve karşı çıkılmaz kılmak için ve böylece sistemi ebedileştirmek için, din, idealist felsefe, etik, hukuk gibi ideolojik yabancılaşmalar da doğurur. Ulusam çerçevesi içinde ve bütün bunlarla yüklü olarak, örneğin Kürtlere yönelik olarak sömürgecilik biçiminde dışlaştığında, emeğin yabancılaşması yanında ulusal yabancılaşmaya neden olur. Yaratılan karşıtlıkta aslında kendini de insanlıktan çıkararak sömürgecilik, kendini gerçekleştirmenin bir başka alanı olarak kendinden hoşnuttur. Diğer uçtakiler ise, emeğin yabancılaşmasıyla yitirdiği özünü bir kez de ulusal özelliklerini yitirme veya çarpıtılma temelinde yitirir.

O halde, böyle bir ülkede yabancı kılınmış dünyanın insanlığını en fazla yitirmiş sömürgeci güçlerinin belirlediği insanlık dışı bir gerçeklik yaşıyor, dolayısıyla komünizm bu gerçekliğe saldırı hareketinden başka bir şey değildir, özgül koşullarda toplumsallaşmak bu hareketin öznesi olmaktan geçiyor.

☆

H
Ü
S
E
Y
İ
N

18 Eylül 1980 de Bingöl'de yakalanarak işkencede katledildi.

M
O
R
S
Ü
M
B
Ü
L

Baştarafı Sf. 3 de -ÖZGÜRLÜK ELMASI-
çok iyi anlardı. Bu defa üstümüze Napalm ve fosfor bombaları yağdırdı. Her seferinde olduğu gibi tüm canlılarıyla, köylerimizi, kasabalarımızı ve şehirlerimizi yok ediyordu. Açtık, yorgunduk, geleneksel sığıntılarımıza yolculuğumuz başladı. Bu ölümüne göçtü. Yayan, çıplak ayaklarla, aç, susuz yüzlerce kilometre konvoylar halinde diğer esir Kürt kardeşlerimizin toprağına doğru yol alıyoruz. Yürüyemiyen en küçüğümüzü bir büyüğümüz taşıyor, elde silahımız savaşıyoruz. Yürütüyoruz... Tanrı Saddam gökleri tanrısını da yanına almış, Newroz sıcaklığı dinmiş, yağmur dolu ve kar yağıyor. Saddam bomba, gök tanrısı kar yağdırıyor. İhtiyarlarımızın ve çocuklarımızın yüzbinlercesi açlıktan, yorgunluktan ve hastalıktan kırılıyor, binlercesi ölüyor. Ölümüztü gömecek zaman yok! Hiç dünya böyle bir olay görmedi! Hiç dünya bu kadar susmadı! Biz üç milyon ölüm göçündeydik. Dünya suskundu!

Saddamı yargılamaya gelen tanrılar sadece bizi izliyordu. Ta ki biz tüm cennetimizi kaybedene kadar, ta ki biz onların ekmeğine muhtaç olana kadar!

Yine cehennemdeydik, yine vatanımızdaydık? Yine yasaklar başladı, yine kamp ve ordugah yaşamı. Ama yüreğimizdeki sıcak kan peşmergenin namlusunun ucundaydı. Açtık, yorgunduk, geri çekilmiştik, lakin savaşıyorduk. Savaş devam ediyordu. Çünkü, biz savaşırken ÖZGÜRDÜK!
30.03.1991
SERCAN

HAWLER ROPÖRTAJI(İTERWEN)

(Ala Yekiti adına Güney Kürdistan'daki ulusal kurtuluş savaşına katılmış, özellikle de Hawler mantığındaki gelişmeleri anlatan dört peşmergeyle konuştuk. Dört peşmergeden her birinin sorularımıza verdiği cevaplar diğerleri tarafından onaylanınca, onların bu cevaplarını ortak cevap olarak geçtik. HAWLER(Erbil), otonom Kürdistan'ın başkenti olarak bilinen, Kürdistan'ın en büyük beş şehriden biridir.)

Kendilerini tanıtmaları için sorduğumuzda, kendilerini tanıttılar.

- İbrahim Hasan Hüseyin, "YNK'nin örgütlü taraftarı. Brûsk Birliği(Kürdistan'ın bir çok şehri ve Kerkük şehrinin ele geçirilmesinde en büyük rolü oynayan peşmerge kuvvetlerinden oluşan bir birlik. bkz.) Peşmergesi olarak Kerkük'e hücumu giderken, napalm bombalarıyla iki yerimden yaralandım."

- Nejat Abdulkadir Faris, "Kürdistan Cephesinin koyu bir taraftarıyım. Yurtsever bir insanım. İsyan'da yer aldım. İsyan'dan sonra yerel halk milislerinde görev aldım. Düşman'ın Hawler'e saldırısı sırasında top saçmalarıyla yaralandım."

- İbrahim Mehmet Şex, "İç isyana örgütlü olarak katıldım. KDP'ye bağlı Laka 2'ye bağlı, Rexrawa Şefid birliğinde peşmergeydim. Düşmanın Hawler'e saldırısı esnasında, direniş güçleriyle birlikte şehri savunurken, tanktan açılan ateşe yaralandım, o anda yanımda savaşan kardeşim Cabbar Mehmet Şex şehit düştü."

- Kawa Jirar İsmail, "İç isyanda yer aldım. Yurtsever biriyim. İsyan sırasında babam yaralandığımdan, şimdi ona refakat ediyorum."

S-Devrimden önce, devrime, başkaldırı hareketine nasıl hazırlandınız ve harekete nasıl geçtiniz?

* Bizim bildiğimiz isyan olacağı kararının şehre yayılmasıyla birlikte herkes gergin ve sevinçliydi. Bu durum 2-3 gün sürdü, düşman kuvvetlerine saldırı için hazırlıklar yapılıyordu. Biz Emn'e (Genel Asayiş Komutanlığı) saldırı için hazırlanırken, herkes kendi bölgesindeki, Irak devletine bağlı her türlü gücü imha ve etkisiz hale getirmekle görevliydi. Nihayet 11.03.1991 tarihinde sabah saat 07'de isyan başladı ve de biz üzerimize düşen görevin sorumluluğunu taşıyarak isyana katıldık.

S-Hawler şehrinin düşman elinden alınmasının nasıl geliştiğini anlatırmısınız?

* 11 Mart sabahı saat 07'de, Emn, istihbarat, askeri ve siyasi tüm devlet kurumlarına saldırıldı. Esas olarak, Emn, istihbarat ve basın siyasi yöneticileri direndiler. Askeri güç olarak, bu güçleri koruyan güçlerle birlikte Hawler'den Koye Sancak'a gitmekte olan düşman askeri kuvveti ve orada yığılan bir kısım askeri güç bize karşı direndi. Bu güçlerden, imha edilenler dışında 300-500 civarında esir alındı. 5.Kolorduya bağlı güçlerin çoğunluğu teslim alındı. Düşmanın önemli derecedeki komutanları ve subayları, arka cepheleleri açık ve yine düşman kuvvetlerinin elinde olduğundan kaçabildiler. Bir tugay komutanı kaçarken vuruldu ve az sayıda subay ele geçirildi. Baas yönetiminin Kürt kökenli olan mensupları ve fazla bir suçlu bulunmayanlar halkın şahitliği ve kefaletiyle serbest bırakılıyorlardı. 2-3 güne kadar, şehrin içinde kalan diğer güçlere de çağrı yapılarak esir alındılar ama, bunların çoğunluğu sonradan serbest bırakıldılar. Dışardan gelen peşmerge birlikleri, iç örgütlenmeler ve bu güçlerle birlikte hareket eden halk ve çekdâren

şoresşer'ler(silahlı devrimciler) isyanın güçleriydiler. Hapishane, isyandan bir kaç gün önce Musul'a nakledilmişti. Emn'de bulunan 30 kişiyle birlikte, polis tarafından yeni tutuklanan adli suçlular ise serbest bırakıldı. Emn, istihbarat ve Baas örgüt binalarında bir dizi belge, dosya ve arşivler ele geçirildi. Bu belgelerin, devrim güçleri tarafından ele geçirileceği korkusu içinde olan bazıları, bu belgelerin bir kısmını yoketmişlerdi. Belgeler arasında, Kürt toplumunun değer yargılarını rencide eden, şantaj unsuru olarak kullanılan bir dizi belge de vardı. Bazı Kürt örgütlerini, takip ve tecrit ve de teslim almak için şu yöntemleri uygulayan belgelere rastlandı: Fuhuş ve kişiliksizliği geliştirmek için, genç kızlara tecavüz edilerek, bunların çıplak fotoğraflarını yayınlayıp mecburi fahişe konumuna getirmenin çabalarının yanı sıra, kız ve kadınların çıplak fotoğraflarını çekerek, ailenin tüm fertlerine ajanlaşmaları, hainleşmeleri için şantajlarda bulunuluyordu. Halktan insanları esir almak için, toplumsal değer yargısından vb. zaafiyetlerden yararlanıp, elde edilen şantaj belgeleri vardı. Halkın ele geçirdiği belgeler, halende, devrim güçlerinin eline ulaştırılmaktadır.

Bu arada Herki ve Zebari aşiretinin bazı mensupları da elerindeki arpici ve havan ve orta derecedeki silahları teslim etmeyip, Baas rejimine sığınma eğilimleri vardı. Nitekim, sonradan bu güçler gidip Baas kuvvetlerine katıldılar.

S-Düşmana verdirdiğiniz kayıplarla, Devrimin kayıpları hakkında bilgi verebilir misiniz?

* Bu konuda kesin bilgilere sahip olmamakla birlikte, 300'ün üzerinde düşman kaybının olduğunu zannediyoruz. Yine de kesin olmamakla birlikte 25-30 civarında şehit verdiğimizizi zannediyoruz.

S-Şehir alındıktan sonra, yaşamı örgütlemek, mücadeleyi yeniden örgütlemek için neler yapıldı?

* Pek iyi bilmemekle birlikte, Berenin(cephenin) komitesi olduğunu, buna bağlı olarak, tüm devlet kurumları, valilik, belediye, trafik ve asayişin işletildiğini buna ek olarak yakıt komitesinin oluşturulduğunu biliyoruz. Savaş durumunda olduğumuzdan, özellikle Kerkük'te savaşın tüm hızıyla sürmesinden dolayı, iç sorunlardan ziyade, askeri sorunlar ön planda tutulmaktaydı.

S-Komitêye Bala(Cephenin Yüksek Komitesi) hakkında bilgi verebilir misiniz?

* Bildiğimiz, YNK Merkez Komitesi olan Kak Xostetirin sorumluluğunun ön planda olduğuydu. Öteki üyeleri bilmiyoruz.

S-Çekdâren güçleri-şoresşer güçleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

* Eski çekdar güçlerinin, yeni dönemde Berêyê Kürdistan'ın yayınladığı bir talimatla istedikleri örgüt ve askeri birliklere katılacağı belirtildi. Yeni dönemde, çekdâren şoresşerlerin az bir kısmı örgüt ve askeri faaliyetlerde bulundu. Bunlardan eskiden örgütlü olan güçler ise bağlı oldukları güçler içine yine aktif rol oynuyorlardı.

S-Düşmandan ele geçirilen silahların miktarı ve yapıları hakkında bilgi verebilir misiniz.

* 57 milimlikten, 12,5 milimliğe kadar havan savunma alanı silahlarından 1000 ile 1500 adet arasında ele geçirildi. 50 civarında tank, 10-12 memsai topu(Avusturya malı büyük toplar) başta olmak üzere 1000'e yakın muhtelif top, 1 helikopter, halkın adlandırışıyla Flaton denilen eski tip bir uçak ele geçirildi. 5.Kolorduya bağlı birliklerden de uçak yedek parçası, top yedek parçası, Katyuşa roketleri ile birlikte çok miktarda cephanelik ele geçirilmişti. Bu silahlar çok az miktarda kullanıldı.

Kalanı yerlerinde kaldı ve tekrar büyük çoğunluğu düşmanın eline geçti, çekilirken imha bile edilmedi.

S-Peki şehir düşmanın eline nasıl geçti?

* Şehrin savunma ve korunması ile ilgili önlemler yeterince alınmamıştı. Şehrin kenarlarının nöbetsiz bırakılması ve içerdeki istihbarat güçlerinin bazılarının bırakılması bizi güçsüz duruma sokmuştu. Baas rejimi iç yapıdan haberdar olduğu gibi, şehir geceleyin içerden havan topuna tutuldu. Bu büyük bir moral bozukluğu yarattı.

30 Mart'ı 31 Mart'a bağlayan gecenin saat 12.sinden itibaren top ve roket atışları şehri dövmeye başladı. 31 Mart sabahı saat 03.te şehre 3 Scud füzesi atıldı. 1 tanesi Azadi mahallesinde bir eve isabet etti. Diğeri 92 mahallesi evlerinden 100 m. uzakta araziye isabet etti. Üçüncüsü ise havada görüldü ve nereye düştüğünü kesin bilmiyoruz. Az sayıdaki peşmerge ve halk direnişine rağmen 31 Mart'ta tank birlikleri, Hawler'in kenar mahallelerine girdiler. Halkın çoğunluğu, ailelerini kurtarma telaşına girince, fazla bir direniş gösteremedi. Kısmi bir direnişten sonra 01.Nisan.1991'de öğle sularında, şehrin denetimi düşman kuvvetlerinin eline geçti. Az sayıda halk, araç bulamadığından şehri terkedemedi. Ayrıca, Herki ve Zebari aşiretine mensup olanlarla, rejim taraftarı olanlar şehirde kaldılar. Şehrin bombardımanına helikopterlerde katıldı. Gerek şehir içinde gerekse şehri terkeden halktan çok sayıda insan öldü.

S-Ayaklanmanın erken veya geç başlatıldığı konusunda tartışmalar var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

* Ayaklanma fırsatı ne zaman ele geçerse yapılmalıdır. Düşman yönetime karşı direnmek her zaman gereklidir. Zaman ayarlanmasına gelince bu konuda geç kalındığını bile düşünüyoruz.

S-Sürmekte olan savaş ve ateşkes görüşmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

* Sürmekte olan savaş ve direniş bizim için zorunlu bir olgudur. Hele Saddam yönetiminin zayıf olduğu bu dönemde direniş güçlendirmek gerekir. Fakat, Irak muhalefet güçlerinin güçlü olmayışı ve askeri olarak uluslararası destekten (ABD, İngiltere ve Fransa'nın desteğinin olmaması) yoksun olduğumuz için yalnız başına Saddam yönetimini devirmek zor. Onun için, Baas rejiminin güvenilmezliğine rağmen, Arap, Türkmen ve Assuri'lerden bu rejimden kurtulmasını istemekle birlikte bir zorunlu seçenek olarak görüşmelere başlanabilir. Elimizdeki bazı geniş imkanları kullanabiliriz.

S-ABD ve müttefikleri hakkındaki düşünceleriniz nedir?

* ABD ve müttefikleri bizden çıkarları olmadığı için destek vermiyorlar. Ama, herşeyden önemli olan bizim kendi gücümüzdür. Bu gün örgütlerimizin birlikte ve ittifak içinde oluşu her şeyden önemlidir.

S-Genelde Kuzey Kürdistanlı örgütleri, özelde KAWA örgütü hakkında neler düşünüyorsunuz? Bu hareketlerin Güney Kürdistan'da bulunmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

* Siyasi olarak, Kuzey Kürdistanlı örgütler bize büyük destek vermektedirler. KAWA'nın Güney Kürdistan'a gelmesi bizim için çok sevindirici ve iyi bir şeydir. Aslında daha iyi tanımak ve aydınlatmak istiyoruz.

Kuzeyli örgütlerin ve halkın mücadelesiyle birlikte bize önemli destekte bulunacağını ve yararlarının dokunacağı inancındayız.

S-Sonuç olarak neleri belirtmek istiyorsunuz?

* Sonuç olarakta, direnmeden yanayız. Fakat, Irak yönetimi bizim talep ettiğimiz geniş imkanları tanırsa, güçlü bir yapı oluşturarak, askeri olarak güvenli bir yapı yarattıysak, mevcut koşullarda yabancı diyarlarda bulunan halkımızın dönüşünü sağlayarak ilerisi için daha güçlü mevziler elde edebiliriz.

22 Nisan 1991

RANİYAH AYAKLANMASI

* Ayaklanma nasıl başladı?

- 05.Mart.1991 tarihinde daha çok Yekiti(Komala) taraftarı olan bazı kişilerin öncülüğüyle eylem başladı. Daha önce de Kak Navşirvan'a bu tarihte isyana kalkışacaklarını bildirmiş ve buna uygun olan örgütlenmeye gidilmişti.

Giz'li Yekiti üyesi olan Müsteşar.....'ın (Caş kuvvetleri tabur komutanı) Raniyah Büyük Camisi önünde iki Irak istihbarat görevlisini öldürmesiyle isyan başlamıştır.

Kosmeraş'ta hareket eden Yekitinin askeri güçleri, Kêve Raş dağındaki ufak çatışmadan sonra, ayın 7'sinde Raniyah'a girdi. Fakat, halk güçleri bütün kontrolü eline almış vaziyeteydi.

* Kêve Raş savaşı nasıl oldu?

- Mintuka mayınlı bir bölgeydi. Kararlıştırılan tarihten bir gün önce bölgeye girdik. Yağmurlu bir gecede mayın temizleyerek ilerledik. Sayıca bizden daha az kuvvete sahip olan düşman güçleri teslim olmaya başladı. Zamanla hatta askerleri bizi arayıp teslim olmaya başladılar. Silahlı halk güçleri de bölgeye yetişti. Ay'ın 7'sinde törenle Raniyah'a girdik.

* Bu savaşta kayıplar ne oldu?

- Düşman kuvvetlerinden 32 kişi öldürüldü, 6 kişi daha sonra halk tarafından yargılanarak öldürüldü. Biz, iki peşmerge, 5 sivil toplam 7 kişi şehit verdik. Biz devlet dairelerini gezdiğimizde, tüm resmi belgelerin yakılmış olduğunu gördük. Özellikle askeri ve polisiye dairelerde...Yörenin çasları kendilerini emniyete almak için yapmışlar. Fakat, biz onlardan erken davrandık. Bu alandaki gizli örgüt üyelerimiz gerekli belgelerin çoğuna onlardan önce sahip olmuşlar. Şu anda bu belgelere sahibiz. Yalnız şu anda herhangi bir işleme baş vurmadık.

* Çatışmalardan sonra bir çok yağmalama girişimleri olduğu açık. Düşman güçlerden ele geçirdiğiniz araç ve gereçleri koruma altına almakta bir tavrınız var mı?

- Örneğin; silahlar, kimin eline geçerse onun oluyor. Halk için böyle, örgüt üyelerimiz için bu söz konusu değil. Ayrıca, tüm devlet ve kamu mallarına doğrudan el koyuyoruz. Halktan ele geçirdikleri küçük çaptaki silahları peşmerge kuvvetlerimize hediye edenlerde var.

Diğer devlet mülklerine, örneğin; evlere, şehit aileleri ve yoksullar yerleştiriliyor. Kamu arazisi olarak mintukamızda 2500 dönümlük ekili buğday tarlası denetim altında. Devletin hububat deposu halk tarafından yağmalanmış. Eldeki verilere göre Raniyah halkının 6 aylık tüketimini karşılayacak buğday ve pirinç. Fakat, biz kimlerin evinde bu hububatın olduğunu biliyoruz. İstek halinde kullanıyoruz. Bankada para yoktu. Saddam daha önce olacakları hesap ederek, bankanın kasalarını boşaltmış. Yalnız hesaplar duruyor.

* Kak İrfan, şimdide savaş sonrası duruma ilişkin bazı sorularımız olacak.

- Fermo(buyurun)

* Şu anda, siyasi, askeri ve sosyal faaliyetlerde ne tür organlar oluşturduunuz?

- Bütün kurtarılmış bölge ve şehirlerde Kürdistan Cephesinin komiteleri idareyi elde tutuyor. Hiyerarşik olarak, yukarıdan aşağı atamalar yolu ile komiteler kuruluyor. En büyük komitesi olan "Komiteyi Bala"(Yüksek Komite)'yi atıyor. Bu komitede sadece Kürdistan Cephesinde yer alan siyasi örgütlerin temsilcisi bulunmaktadır. Komiteyi Bala, kendi alt komitelerini atıyor. Şu anda onların alt komitelerinin başlıcaları; Asa-

yiş Komitesi, Yakıt Komitesi. Bu komitelerin yanısıra kamu kurumları normal faaliyetlerine devam ediyor. Bu kurumlarda çalışan görevlilerin maaşı halktan toplanan para fonundan karşılıyor.

* Caşlar,yeni ismiyle 'çekdar'ler bu komitelere alınmıyor mu?

- Kesinlikle. Yalnız devrime katıldıkları için, herhangi bir peşmerge gücü içinde yer alabiliyorlar. Bu komitelerde, şehrin aydın insanları yer alır. Doktor, mühendis, avukat gibi.

* Suçlular nasıl mahkeme ediliyor?

- Şu anda bizde jüri sistemine benzer halk mahkemesi bulunmakta. Eski Irak medeni hukukuna göre suçlular cezalandırılıyor. Sadece cezayı hakim veriyor, halk yargılıyor.

Ayrıca, eğer halk şikayette bulunduğu bir esir varsa, bu esir cezalandırılıyor. Şimdiye kadar bu tipte altı olay oldu. Esir Kürt dahi olsa tavrı bu. Siz de gördünüz, elimizde general ve üst rütbeli subaylar esir durduğunda. Halktan bir şikayet olmadığı için herhangi bir şey yapılmıyor.

* Tutsak askerler için muameleniz ne?

- Eğer memleketleri özgür olmuşsa veya Saddam'a karşı ayaklanmışsa serbest bırakıyoruz.

* Daha önce bu muntukada örgütlü gücünüz neydi?

- 200'den fazla örgütlü olanımız vardı.

* Kak İrfan, sorularımıza verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

- Ben de, aramızda herşeyi ile bulunan Kawa hareketine çok çok başarılar diler, ayrıca ilginizden ötürü teşekkür ederim.

* * *

Kemal Mecit Kerim

Endame Yekiti-Şüleymaniye

10.04.1991

* Şüleymaniye'de ayaklanma nasıl düzenlendi?

- 07 Mart 1991 günü haber gönderildi. Saat 07'de ayaklanma başladı. İçerde daha önceden örgütlenmiş güçlerin halkla birlikte gerçekleştirdiği eylemde şehrin ele geçirilmesi iki gün sürdü.

* Ayaklanmaya peşmerge güçleri ne zaman katıldı?

- 08 Mart 1991 günü peşmerge kuvvetleri fiilen ayaklanmaya katılmış oldu.

* Daha önce şehirde örgütlü durum neydi?

- Hücre örgütlenmesi vardı. Diğer cephe güçleri ile birlikte ayaklanmaya katıldık.

* Düşman güçlerine nasıl saldırıya geçildi?

- Öncü olarak, daha önce örgütlenmiş güçler halkla omuz-omuz eyleme geçtiler.

* Düşman ne kadar kayıp verdi, siz ne kadar şehit verdiniz?

- 700'e yakın düşman kayıp verdi. Biz 60 şehit verdik.

* Bu savaşta, kahraman bir şehidinizi anlatırmısınız?

- Hatice(21) şehit oldu. 08 Mart 1991 günü, saat 11'de şehit düştü. Peşmergelelerin önündü düşmana saldırıyordu. Yoksul bir ailedendi. Yekiti üyesiydi.

* Düşman kuvvetlerinden ne tür silahlar ele geçirdiniz?

- Sayısını çeşitlerine göre tam olarak bilmiyorum. Çeşitli çaplarda, bir lüleli, iki lüleli, dört lüleli, yaklaşık 14 tane daçka(uçaksavar), arpacı ve havan1.000 taneden fazla, 15 tane sağlam tank, 11 tane kullanılmıyoz tank ve 5 tane de 700'lük top ele geçirdik.

* Ne kadar esir ele geçti?

- 700 emniyet ve istihbarat görevlisi öldürüldü. Ayrıca binlerce asker esir alındı. Bunların 3-4 bini İran'a getirilip serbest bırakıldı.

* Devletin gizli belgelerini ele geçirdinizmi?

- Evet ele geçirdik. Hem siyasi, hem kendi iç örgütlenmeleri ile ilgili tüm dökümanlar ele geçirildi.

* Bankalara ne yapıldı?

- Toplam 125 milyon dinar para bankalarda vardı. Peşmerge güçleri el koydu. Talan edilmedi. Şüleymaniye sorumlusu Ömer Fettah bu konuda ayrıntılı bilgi verebilir.

* Caş kuvvetleri ne yaptı?

- Onlarda peşmerge güçleri ile birlikte davrandı.

ERBİL'İN (HEWLER) ele geçirilişi-düşüşü

10 Mart 1991 günü Orak askerleri şehri korumaya almak istediler. aynı akşam Kak Hasret komutasındaki peşmerge kuvvetleri şehre girdi. Bütün halk peşmergelelere yardımcı oldu. 250'ye yakın düşman öldürüldü. Caş kuvvetleri karşı koymadı. Manzume-i Muntake Şimali, Müdüriyet Emin Evvel ve Müdüriyet Emin Belde kuvvetleri karşı koydu. 5 peşmerge, 15 sivil şehit oldu. Eyleme sabah 07.00'de başlanmıştı, saat 11.00'de bütün şehir ele geçmişti.

Bankalara dokunulmadı. Zaten para yoktu. Tüm resmi emniyet belgeleri ele geçirildi. Ayrıca, Feylek-1'in tüm silahları ele geçirilmişti.

ŞEHİRİN YENİDEN DÜŞÜŞÜ

02 Nisan 1991 günü düşman önce top ateşi yaptı. 17 tank ve 5 helikopter ve binlerce askeriyle hücumla geçti. Top ateşi esnasında, belirli merkezlere Halkın Mücahidi güçleri havan saldırısı yapmıştı. Şehirde yaklaşık 2.000 peşmerge gücü vardı. Fakat, tüm halk silahlıydı. Sivil halkın öldürülmesi, şehrin boşaltılmasına neden oldu.

KERKÜK'ÜN ALINIŞI

Kak Brusku'un anlatıkları:

(Peşmerge Tip Komutanı)

Kerkük'te daha önceden tanzim edilmiş güçlerimiz vardı. Hükümet kuvvetleri isyan olacağını ön görerek Kürt halkını teslim almıştı. Bu sayı 20.000 kişiydi. Bu tutuklanmadan kurtulmuş 1000'e yakın kişi -ki, bunların arasında ben de varım- şehrin dışına çıkma kararı aldık. Şehir dışında, peşmerge kuvvetleri ile buluştuk. Yapılan plan doğrultusunda savaşmaksızın iki koldan gizlice Kerkük'e geceleyin girdik. Girdikten sonra gizlice halka çağrıda bulunduk. Daha sonra polis ve Baas kuvvet komutanlıklarını çevirdik. Kerkük'te Faylake-1(ordu-Irakta) kuvveti vardı. 700 kişiydik. 19 Mart 1991'de saldırıya geçtik. Halk ayaklandı. 20 Mart 1991 günü bizim 700 kişilik peşmerge kuvvetimize 5.000 kişilik peşmerge kuvveti gelip katıldı. Bütün Kürt halkı savaşa katıldı. Türkmenler yardımcı oldu. Araplar tarafsız kaldı. Zaten kürtler dışında bu halklar şehirde azınlıktadır. 21 Mart 1991 günü şehir dahil bütün petrol alanları elimizdeydi. Yalnız askeri Halid bölgesinin yarısını ele geçirdik. 2.000 esiri tutsak, 50.000 esiri serbest bıraktık. İlk günde 19 peşmerge şehit oldu. Halktan kaç kişi öldü bilmiyorum. 40 tank, 100 top ve onbinlerce küçük çapta silah elimize geçti.

10 Nisan 1991

Şartlı Salıvermede Kürt-Türk Ayrımı: BÖLÜCÜ DEVLET!

TC devleti faşist "terör yasası"na ek olarak çıkardığı şartlı salıverme yasasıyla önce faşist ve adli hükümlü ve tutukluları, sonra Anayasa Mahkemesi kararıyla Türk solu hareketlerine mensup siyasi tutsakları yapılan "şartlı indirim"le salıverirken, Kürdistan yurtseverleri, devrimcileri zindanda tutuluyor. Eşitsizliğin kaldırılması için yapılan başvuru yeni bir eşitsizlik ve ayırım getirdi. Anayasa mahkemesinin bu ayırma gösterdiği hukuksal gerekçe uyduruk ve gülünçtür. Alınan karar politiktir. TC devleti resmen Kürt-Türk ayrımını yapmıştır. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini "bölücülük"le suçlayan TC devleti yaptığı bu ayırımla bir kez daha bölücü olduğunu tecil etmiştir.

TC devleti 12.4.1991 tarihinde yürürlüğe koyduğu 3713 sayılı "Terörle Mücadele Kanunu"yla sömürgeci-faşist rejimi koruma ve sağlamlaştırma, Kürdistan ve Türkiye devrimci güçleri ve halkları üzerindeki teröre yasal zemin hazırlama amacıyla olduğunu geçen süre içinde açıkça ortaya koydu. TC devleti, sömürgeci-faşist terörü turmandırarak üst boyuta çıkardı. Kontraçerilla, Mit ve militarist güçleriyle adeta insan avına çıktı. Şimdiden günlük basında ölüm listeleri yayımlanmaya başladı. Astığı astuk, kestiği kestik uygulamaları sürdürüyor. Diyarbakır'da yaklaşık elli bin insan kurşun yağmuruna tutulurken onlarca katlediliyor. Kürdistan'ın diğer bir çok yerleşim yerinde, ilçelerde soykırım provaları devam ediyor. Kürdistan'da şiddet politikasını sürdüren TC devleti, faşist "terör yasası"yla birlikte çıkardığı şartlı salıverme yasasıyla önce faşist ve adi tutuklu ve hükümlüleri yaptığı şartlı indirimle salıverdi. Şartlı salıverme yasasında TCK'nun 125 ve 146/1, 2 maddeleri kapsam dışında tutuldu. Sıkıyönetim Mahkemesinin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi 146. maddeyi iptal etmesiyle Türk solu hareketlerine mensup tutsaklar salıverilirken, 125 maddeden yargılanan Kürdistan yurtseverleri, devrimcileri ve komünistleri kapsam dışında tutuldu. Şimdilik kaydıyla da olsa 125. maddenin bilinmeyen bir zamana ertelenmesi tesadüfi bir karar değil, TC devletinin Anayasa Mahkemesi'nin eliyle hayata geçirdiği Kürdistan devrimcilerine ve yurtseverlerine yönelik politik bir tutumdur. Sömürgeci TC'nin döneme ilişkin Kürdistan'da izlediği politika-

sının bir parçasıdır. Ondan ayrı düşünülemez.

Ancak sorunun Kürdistan, Türkiye ve dünya kamuoyu tarafından bilinmesini istemeyen sömürgeci güçler ve onun çanak yalayıcılığını yapan bazı çevreler sorunu teknik hukuksal gerekçelerle izah etmeye çalışmaktadır. Gösterilen hukuksal gerekçe kargaları bile güldürecek sudan bir bahanedir. Uydurulan bir kılıftan başka bir şey değildir. Sıkıyönetim Mahkemelerinin itirazının 146'dan olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nin de ister istemez buna bağlı kalacağı şeklindeki iddiaya dayandırıyorlar. Bu iddia kendi içinde tutarlı değildir.

Birincisi; sıkıyönetim mahkemelerinin başvuruları terör yasasındaki geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının(a) ve (b) bentlerinin Anayasanın 2. (hukuk devleti) ve 10. (eşitlik ilkesi) maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir. Anayasa Mahkemesi (a) bendini tamamen iptal etti, (b) bendinde aynı cümlede 146. maddeyi cımbızlayarak iptal ederken 125. maddeyi olduğu gibi bıraktı. Sıkıyönetim mahkemesinin başvurusu esas alınır (a) ve (b) bentlerini iptal etmesi gerekirdi. İsteseydi bunu yapardı ve 146'yı cımbızlamaya hiç gerek kalmadan 125'i de birlikte iptal ederdi. İkincisi; SHP başvurusunda geçici 4. maddeyi ayırarak iptal edebilirdi ve hala edebilir. Ama, Anayasa Mahkemesinin şimdilik 125. maddeyi iptal etmemesi politik tutum gereğidir. Kamuoyunda daha fazla tepki çekmemek için Anayasa Mahkemesi Başkanı sadece 146. maddeyi iptal ettiğini, 125'yi ele almadıklarını, ileride SHP başvurusunu incelediklerinde bakacaklarını söyledi. İlerisi için verecekleri karar politik ortama bağlı olacaktır. Aslında hukuk dediğin, varolan sistemin politik biçimlenmesinden başka birşey değildir. Esas olarak tüm kararlar siyasal gelişmelere, devrimle karşı-devrim arasındaki çatışmalara güç dengelerine, karşı devrimce kutbun iç çatışmalarına vb. bağlıdır.

Bir güvenlik görevlisi gibi devletin yıpranmasını istemeyen çanak yalayıcılığını yapan bazı "aydın" çevreler sorunu görünen hukuki yanıyla siyasi özünü görmezlikten gelerek, sorunu basit hukuksal bahanelerle izah etmeye çalışıyorlar. Bunların amacı, devletin yaptığı bu ayırımın açığa çıkmasını engellemek, "pisliğin" üstünü örtmek, bu politi-

H.BAWER

kanın teşhiriyle devletin yıpranmasının önüne geçmektir. Geçmişteki sağ-sol ayrımına dikkat çeken burjuva basının köşe yazarları şimdi Kürt-Türk ayrımını sessizce geçiştirmeye çalışıyorlar.

TC'nin geçmişinde de bugünküne benzer olaylar var. 49'lar davası buna örnektir. Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesinin yeniden yükselmesi karşısında TC devleti 2000 Kürt aydınını yoketmeyi planlayarak Kürdistan sorununu 30-40 yıl geciktirmeyi hedefler. 1959'da ilk 50 kişi alınır. Hiç bir yerde uygulanmayan özel baskı ve işkencelere tabi tutulurlar. Bu baskılar sonucu Emin Batu şehit düşer. O sırada 60 darbesi olur. Bu plan deşifre edilir, uygulamadan kaldırılır. Af yasası çıkarılır. Tüm tutuklu ve hükümlüler salıverilir. Bu 49 Kürt bir müddet daha içeride tutulur. (Bkz. Musa Anter - Hatıralarım)

TC devleti vatandaşları arasında "ayırım" yapmadığını, Anayasa ve yasalar önünde herkesin "eşit olduğu"nu vaaz eder. Varolan sınıfsal farklılıklarla ulusal farklılıklar inkar eder. "İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle" olduğu sözde düsturunun yanısıra, Hakkari de aynı yasayla yönetilir, Edirne de. Kürdü de Türkü de Lazı da Çerkezi de vb. aynı yasalara tabidir. Propagandası ve görüntüsüyle ırkçı ve sömürgeci politikasını gizlemeye çalışmıştır. Bazı "sol" çevreler dahi bu görüntüye bakarak onun Kürdistan'daki sömürgeci politikasını ya bilinç yetersizliğinden görememiş ya da kasıtlı olarak inkar etmiştir. İşte Kürdistan'da da, Türkiye'de de her iki "bölge"de aynı siyasi sistem var. Farklı bir idare biçimi yoktur. Sömürgecilerin bağlı olduğu metropellerden farklı idari-hukuksal sistemi olur vb. Olayın görüntüsüne bağlı kalarak özü görmezlikten gelmiş inkar etmişlerdir. Aslında bu herkesin "Türkçe konuşmak" ve "Türk olmak" zorunluluğu ile korkunç bir asimilasyon politikasıydı. Bazı dönemler gelir, öz kendisini doğrudan biçimde de ortaya koyar. O verilmek istenen görüntüden ibaret olan yanılısına parçalanır. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin yükselmesi TC'nin sömürgeci politikasını gizleyemez duruma sokmuştur. Geçmişte fiiliyatta süren, örtük olan uygulamalar su yüzüne çıkmıştır. Kür-

Devamı Sf. 22 de

KÜRT ULUSU GERÇEĞİ KARŞISINDA SÖMÜRGEÇİLERİN HER ZAMAN Kİ SİLAHLARI: YALAN VE DEMOGOJİ İLE MOTİFLENEN TERÖR, KATLIAM VE ASİMİLASYON!

Kökenleri Osmanlı dönemine dayanmakla birlikte Kürt halkını yoketmeye yönelik asimilasyon ve jenosit politikası esas olarak Cumhuriyet sonrası sistematik bir hal almış ve ülkenin yeni-sömürgeleşmesiyle farklı sınıfsal içerikte yıldan yıla boyutlanarak, özellikle 12 Eylül'ün hemen öncesi ve faşist cuntayla birlikte yaşadığımız süreçte halklarımıza yönelik terör politikasının bir parçası olarak adeta açık bir savaşa dönüşmüştür. Kürt halkı üzerindeki baskıların en belirginlerinden biri ulusal dili köreltme politikasıdır. Kürtçe konuşmak resmen yasaktır. Bu yasak 1982'de MGK.nce çıkarılan 2932 lmsayılı yasadadır; Türk devletinin resmi olarak tanıdığı devlet dilleri dışında dil konuşulması yasaktır, ibaresiyle ifade edilmiştir. Burada özel olarak Kürt dili (veya kürtçe) ibaresinin geçmemesi yasanın Kürtçenin ayrı bir dil olarak kabul edilmeme politikasından ileri geliyor. TC devletinin sınırları içinde ayrı bir ulusa mensup milyonlarca insan konuştuğu halde resmen tanınmayan dil Kürtçedir. Bu politikayla Kürtçe'den başka bir dil bilmeyen milyonlarca insan adeta konuşmamaya mahkum edilmişlerdir. Ve bu ülkede yabancı dil eğitimi görmüş az sayıda kişinin bildiği İngilizce, Fransızca, Almanca veya kimsenin bilmediği Afrikanın herhangi bir ülkesinin dili konuşulabilir, ama Kürtçe asla (Çünkü, bu bölücülüktür.). Fakat , ortada egemen sınıfların haletmesi gereken bir terslik var. Hem Kürtçe, Türkçe'nin bir lehçesidir diyeceksin, hem de yasaklayacaksın. Oysa bugün dünyada kendi dilinin lehçelerini yasaklayan bir devlete kolay kolay rastlamak mümkün değildir. Ama burası Türkiye, garipliklerle dolu bir ülke. Kürt dilinin yok edilmesi egemen sınıfların bugünkü ve geçmişteki sömürgecilik politikalarındandır. Ve bunu da açıkça ilan etmişlerdir.

Özellikle 12 Eylül sonrası okuma-yazma kursları gibi masumca bir maske altında yürütülen Kürt halkına Türkçe öğretim kampanyaları TV. ve benzeri iletişim araçlarıyla şovenist kültürü empoze etme ve ulusun kültürel yapısını dejenarasyona uğratma faaliyetlerine hız ve yaygınlık kazandırılması ile Kürtçe konuşma yasağı şeklinde biçimlenen politikalar, bu anlayışın, pratikteki ifadeleri olmuşlardır. Kürt halkı böylelikle Türkçe öğrenmeye ve konuşmaya adeta mahkum edilmiştir. Doğal ki bu politikanın gereği yaptırımlar hemen peşinden gelmektedir. Türkçe bilmeyene hayat hakkı yoktur adeta. Adeta demek bile fazla oluyor, çünkü Türkçe bilmediği için ameliat edilmeyen, hastahaneye yatırılmayan insanlar olduğunu yazan, yine burjuva basın organlarıdır. Bunları belirtirken birilerinde insiyatif sağlansın diye yola çıkmıyorum, ama bir ulusun halen bu çağda yaşanılan gerçeklerini dile getirmek istiyorum. Ne yazık ki olanlar hepte gerçek. Evet, Türkçe bilmeyen Kürt'e kelimenin gerçek anlamıyla yaşam hakkı yoktur. Türkçe bilmeyen işe alınmaz. Türkçe bilmeyen hiçbir resmi dairede işlem yaptırılmaz. Ama, TC vatandaşıdır ve kendi halkına karşı silah kullanmak için asker olabilir, köy koruculuğu yapabilir. Türkçeyi değil, faşizmin dilini konuşması yeter.Sömürgeci çevreler, Türkçe bilmiyorlarsa koklaşarak anlaşsınlar diyebilecek kadar insana yabancılaşmanın sınırına varıyorlar. Bu hayvanlaşma bir yanıyla Kürtçe'nin hiçte Kürtçenin lehçesi olmadığını itirafı olduğu kadar sömürgecilik politikasındaki sınır tanımazlığında göstergesi oluyor. Sömürgecilik politikasının bir biçimi(dil üzerindeki asimilasyon biçimi) Kürdistan'ın ilçelerindeki yatılı bölge okullarıdır. Bu okullar kelimenin gerçek anlamıyla Türkleştirme kamplarıdır. Küçük yaşta ailelerinden bu

Sefin MESTAN

yolla koparılan Kürt çocukları, buralarda her yönüyle ulusal benliklerinden arındırılırlar. Kürtçe konuşmak ve Kürt sayılmak aşağılatıcı bir olgu olarak kalfalara kazınır. Eğitimin temeli ifrata vardırılan Türk sömürgeci politikalarına dayandırılır. Böylece Kürt çocuklarının ulusal kişilikleri ve düşünce yapıları daha baştan yok edilerek sömürgeci ulus politikasına uygun biçimlenmiş kafalar yaratılması amaçlanır.

Sayısı otuzu aşan bu okulların yalnızca Kürdistan'ın ilçelerini kapsamasının başka bir anlamı yoktur. Denecek ki, okul açmanın ne kötülüğü var. Buralar eğitim yuvalarıdır. Ya da bakın insancıl amaçlarımızı nasıl da kötü niyetlerle yorumluyorlar. Olay bu kadar basit değil. Dil üzerindeki asimilasyon politikası olarak, bu, Kürtçe'nin yok edilmesi, o ulusu kendi isteklerince yönlendirmektir. Aksi iddia edilemez. Kaldı ki sömürgeciler ne zamandan beri insancıldır. Tarihte böyle bir olguya rastlanılmamaktadır. Demogojilerle kimseyi kandıramazlar. Acaba neden bu okulların hepsi Kürt'lerin yaşadığı yerlerde? Kürtler mi çok seviyorlar, yoksa Türklerin böyle insancılıklara ihtiyacı mı yok? Herkesin çok iyi bildiği gibi okulsuz Türk dağ köylere oldukça fazladır. O halde herkesin insancıl amaçlarla açılacak olan okullara ihtiyacı var demektir. Egemen sınıfların Kürt sevgisinden söz edilmeyeceğine göre... İnsancıl amaç gibi bir kavramla açıklamak bizim açımızdan safdillik, sömürgeciler açısından da iki yüzlülüktür. Gerçekte ise bu sömürgecilerin asimilasyoncu emellerine ulaşmalarını sağlamaktır. Bu asimilasyon merkezleri (sömürgeci politika) günümüzde daha da yaygınlaştırıldığı gibi, ayrıca Kürt çocukları zorunlu eğitim adı altında ailelerinde kopartularak kentlerde Türk'leştirilmeye tabi tutulmaktadır.

Baştaraf Sf. 20 -BÖLÜCÜ DEVLET-

distan tamamen ayrı bir idari sistemle yönetilir oldu. 12 Eylül'ün faşist Anayasası dahi yetmedi. Olağanüstü hal uygulaması, özel vali, SS kararnameleleri vb. tümüyle ayrı bir idari sistem ayrı uygulamalara tabi tutulur oldu. Bu ayrımın siyasi tutsaklar düzeyinde de olmaması düşünülemez. Örneğin; 12 Eylül döneminde Diyarbakır'daki uygulamalar. Türkiye'nin bütün diğer cezaevlerinde farklıdır. Hiç bir yerde işkence yoketme ve çeşitli uygulamalar bu düzeyde olmadı. Mevcut Kürt-Türk

ayrımı da resmi düzeyde yeni bir ayrımın uygulamaya konmasıdır. Bu süre uzun veya kısa sürmesi sorunu değiştirmez. Tıpkı diğer sömürgeci devletlerle ulusal özgürlük mücadelesi veren halklar arasında olduğu gibi. Geçmişte yaşanan örnekler hala insanlık belleğinde tazeliğin korumaktadır. Günümüzde İngiltere IRA, İsrail Filistinliler vb...

TC'nin sömürgeci-faşist terör yasasına karşı topyekün mücadeleyi yükseltmek bu yasayı parçalamak, pratikte işlemez hale getirmek güncel görevlerden biridir. Ağustos 1991

Evet Kürt halkını eritmeye yönelik bu baskılar, yıllarca cezaevlerine atılmak, işkencelerden geçmek, ıssız bir dereye kurşuna dizilmek, darağaçlarında can vermekle beraber yürüdü ve yürüyor. Kürtçe konuşmak, dokuz köyde kovulmayı gerektiren bir suç kabul ediliyor ve cezası da ağır oluyor. Kürt dilinden bahsetmenin ne gibi feryatlarla karşılandığı ve burjuva basını ve yayın organlarında nasıl ağdalı küfürlerle ödüllendirildiği biliniyor. Faşist'inde ilerici geçinenine kadar hepsi bu konuda ağız birliği ediyorlar. Kürt sorunundaki şovenizmin onaylanması egemen sınıflara rüşünü ispatlamanın en güvenilir yolu oluyor. Bir örnek vermek gerekirse; kendini Sosyal Demokrat olarak niteliyen SHP'nin MKYK üyesi Fuat ATALAY, Kürtçe'nin varlığında söz ettiği ve parti programının bir nüshasının da Kürtçe yazılmasını istediği için, ne olduğunu anlamadan, parti disiplin kuruluna verilmesi ve ardında da MKYK'dan çıkarılması ve bu arada burjuva basınında utanmaz adam, iğrenç istek vb. ifadelerle bir sürü hakarete uğraması, hakim sınıfların icazet almak için verilmesi gerekli referansın ne olduğunu ve ezen ulus şovenizminin ideolojik etki gücünü çarpıcı biçimde gösterir, sanırız. Kürt dilinin yok edilmesine yönelik baskı uygulamaları bitmiyor. Yine 1985 nüfus sayımında ana dili bölümüne Kürtçe yazdıranlara neler yapıldığı, nasıl koğuştırmaya uğradıkları herkesçe biliniyor. (Bu arada nüfus sayım kartlarında ana dili bölümü karşısında seçeneklerden biri olarak Kürtçe'nin yer alması da büyük gurültülere neden oldu ve görevliler hakkında soruşturma açıldı.) Bütün bunlara Kürtçe kelimeler içerdiği için yasaklanan halk türkülerini de eklersek, baskının boyutu kendiliğinde görülecektir. Yazım dili olarak Kürtçe Orta-çağ vahşetini aratmayan uygulamaları gerektiren bir suçtur. Kürtlerin yazı dili kesinlikle yasaktır. Kürtçe kitap, gazete, dergi vb. şeyleri değil yazmak, basmak, kürtçe kelimelere yer vermek bile ağır cezaları gerektirmektedir. Kürtlerin yazım dilinin yok edilmesinde önemli mesafelerin katedildiğini de belirtmek gerekiyor. Bugün ancak Avrupa ülkelerinden temin edilebilecek olan yazım kurallarını ve çeşitli konulara ilişkin kitapları okuyabilen az sayıdaki devrimci ve aydın kesim dışında hemen bütün Kürt halkı yazım dilini unutmuştur. Kürt yurtsever örgütlerinin bile ideolojik siyasi faaliyetlerinde ağırlıklı olarak Türk-

çeyi kullanmak zorunda kalmaları bu konuda alınan mesafeyi gösterir. Hakim sınıf kendi sömürgeci ve yayılmacı emelini gerçekleştirmesi için ulusal varlıkların reddini vurgulamak için gerekli kılınmıştır. (Örneğin; bugün köy korucularıyla yurtseverler arasındaki çatışmalar. Korucuların var olan devlet politikasındaki esinlenmeleri, devlet baba hesabıyla dört elle sarılmaları gibi benzeri bir çok örnek verilebilir. Günümüzde Kürt ulusu üzerindeki güçlülük manevraları haliyle dil'e de yansdı vb. Dil'in ulusun oluşturan en önemli öğelerden biri olduğunu belirtmiştik. Ulusun iç dinamiklerinin baskı altına alınarak çarpıtılması ve giderek, yok edilmesinin pratikte kendisini gösterdiği ilk alanlardan birisi dildir. Dilin toplumsal yaşamda, ekonomik, siyasi, kültürel, dinsel, bilimsel vb. tüm alt ve üst yapısal ilişkilerde bunların gelişiminden etkilenen ve bunları etkileyen bir öğe olması itibarıyla ulus gerçekliğindeki vazgeçilmez işlevselliği herkesçe bilinen bir olgudur. Bunu çok iyi bilen egemen sınıflar ise sömürgecilik politikasının odağına ezen ulusun dilini koymuşlardır. Amaç asimile edilen ulusun dilini köreltip, yok ederek insanların iletişim aracını ortadan kaldırmak ve yaratılacak kültürel parçalanmayla ulusun varoluş öğelerini asimilasyonunu gerçekleştirmektir. (ekonomi, siyasi, askeri olarak o ulusu bir bütün sömürgeleştirmektir) Bir ulusun asimile edilmesi elbette yalnızca dilin baskı altında tutulmasıyla başarılamaz bunun yanında ulus dinamiklerini oluşturan diğer öğelerde köreltilmeli ve süreçte yukarıda paragraf içindeki rolünü oynayabilsin(hakim sınıflar) Hedefe daha rahat varabilmeleri için sömürge ulusun, ulus özelliğini kaybetmesi sömürgeci politikaları gereği sürekli baskı, terör ve kanla susturmak zorunda kalacaktır. Asimilasyonun sürdürülüş biçimlerinden biri de Kürt halkının toplu yaşamını parçalayarak, yüzyılların geleneklerini ve alışkanlıklarını yok etme yeniden üretilmesini engellemeye yönelik zorunlu iskan politikasıdır. Tüm dünyada ezen ulus şovenistlerince uygulanarak evrenselleştirilen bu politika Türkiye egemen sınıflarınca da her zaman uygulanma gelmiştir. Kürt halkının iskana tabi tutularak asimile edilme politikası Kızıl Sultan Abdülhamit devrine kadar uzar. Rumeli'de ve bilhassa Anadolu Türk unsurunu kuvvetlendirmek ve her şeyden evvel Kürtleri yoğurup kendimize mal etmek şarttır. (Abdülhamid Siya-

si Hatıraları Derya yay.s.84) diyen Abdülhamid, asimilasyon politikasını açıkça anlatmaktadır. Kürtlerin asimilasyonu İttihat ve Terakki döneminde de sürdü. Bu dönem çıkarılan Tehcir Kanununda şöyle denmektedir: Madde:12-Kürtler ufak ufak kabilelere ayrılıp, silahlarında arındırılarak değişik bölgelere gönderilecek ve orada genel nüfusun %5'ni geçmeyecektir. Kürt mültecileri yerlerine geri gönderilmeyecektir. Yorum gerektirmeyecek kadar açık bu uygulama Cumhuriyet döneminde ise çok daha kapsamlıdır. Ve Kemalist iktidarın Kürtlerin iç dinamiklerini parçalamaya yönelik müdahalesi gösterilen direnişlere koşut olarak artar, tam bir soykırıma dönüşür. (Zaten daha önceki tarihlerde Kürdistanı bölme, muhtelif devletlerle anlaşmalar imzalamaya gibi isteklerini gerçekleştirmişler) 1927'de çıkarılan 1341 sayılı tarih ve 679 Mahalli iskanlarını Bila Mezuniyet Tebdil Eyleyen Kanun olarak tanımlanan iskan konusuna ek olarak 14 Haziran 1934'de 1934 gün ve 2510 sayılı iskan kanunu çıkarılır. Bu kanunun bazı maddelerini aktarmakta yarar var.

Madde-9 Türkiyeye bağımlı bulunan('...') ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelerin toplu olmamak üzere kasabalara serpiştirmek suretiyle Türk kültürlü köylere dağıtılıp yerleştirmeye. Madda-11(a) Ana dili olmayanlardan(şovenizmde de yine benzerlerine taş çıkartan Kemalist diktatörlük ana dili olmayanlar diyerek anadil sanki yalnız Türklere özgü bir olguymuş gibi ırkçı bir anlayışa sahiptir. Türkiye solu bunu kemalizmle vurgulamaktadırlar. Fakat oysa bu anlayış, bütün Osmanlı döneminde olduğunu görmekteyiz. Dönemin İngiliz ve Fransız ajanları dahil bir çok yazar Kürdistan tarihi olgularını daha da net bir şekilde belirtmişlerdir. İşte anlayışları beylerin Misak-ı Milli sınır deyip Mıstonun çizdiği sınırları kendilerine has bilinip daracık bakış açılarıyla ulusal tahlil yaptıklarını söylüyorlar. bkn.) Toplu olmak üzere yeniden köy ve mahalle işçi ve sanatçı kümesi kurması veya bir sanatı kendi soydaşlarına intişar ettirmeleri yasaktır. (b.) Türk kültürüne bağlı olmayan ve Türk kültürüne bağlı olupta Türkçeden başka dil konuşanlar hakkındaki harsi(kültürel) askeri, işimal ve inzibati sebeplerde (..) toptan olmak şartıyla başka yerlere nakil. Bundan gerçeği varmı? Kürt gerçeği ve asimilasyonu ancak bu kadar açık olarak dile getirilebilir. 1. Abdülhamid'den başla-

mak üzere iskan kanunlarında Kürt varlığının bu anlatımı, diğer bir yanıyla resmi ideolojinin Kürtleri, Türklerin bir boyu var sayma teorilerinin birer demogojiden ibaret olduğunun da kanıtıdır. Kürtlerin zorunlu iskana tabi tutuluşları, 1940'lar sonrası en yaygın haliyle, 12 Eylül döneminde yaşandı. Ve bugün de tüm hızıyla sürüyor. Kürtlerin sürgünü ile ilgili kapsamlı bir plan olan 'Orman Köylerinin Dağıtılması' bu soruna ilişkin somut bir örnektir. Ayrıca, işkence zorla köylerini terke zorlamak günlük uygulamalar halini almıştır. Köyleri terke zorlamanın boyutları, egemen çevrelerin bazı kesimlerinin (Kürdistan toprak feodallerinin, pazar sorununu talep eden milli duygularla beslenen kesim) bile eleştirilerine yol açacak denli yükselmiştir. İşte basına konu olan bir örnek; Tunceli'nin orman yolu, Turji, Ornikes, Gejek, Daraköy, Bingöl'ün Genç ilçesine bağlı köylüleri ya dağa çıkın yada köyü terk edin denilerek köylerinde göçe zorlandılar. (5Mart 1987 basın) Bütün bunlara sınırda güvenlik kuşağı oluşturma adı altında sınır köylerinin boşaltılmasını da eklemek gerekiyor. Kürt halkına yönelik baskıların bir de terör ve katliam boyutu vardır.

Türkiye'de işkence sonucu ölen binlerce ilerici-yurtseverin 12 Eylül sonrası kayıp listelerine geç en 800 kişinin (Gerçek sayı daha da fazla) büyük bir bölümü Kürdistan'dadır. 12 Eylül sonrası köy meydanlarında atılan falakalar, Kürt köylülerin toplu olarak karakollarda işkenceden geçirilmesi bu günde demokrasi nutukları arasında bütün hızıyla sürüyor. Bizlere yönelik bölücülük suçlamasının nedeni, bu insanlık dışı baskılara karşı yükselen sesimizi boğmak, bu sesin halk kitlelerinde yankı bulmasını önlemektir. Burada şunu belirtmek istiyoruz. Dünyada ezen-ezilen statüsü oldukça, aynı zamanda sömürgecilik uygulamalarda vaz geçilmedikçe kinimiz artacak, sesimiz gür çıkacak. Marksizim muzaffer kılınacak M.E.L.S. düşünceleri dünya ezilen halklarının silahı olacak. 12 Eylül sonrası Kürt halkı üzerindeki baskıları tek tek anlatmak olası değil. Bu nedenle birkaç örnekle somutlamanın yeterli olacağını sanıyoruz. Helsinki gözlem komitesinin Aralık 1987 tarihli İnsan Hakları Raporunda geçen bazı ibareleri aktarıyoruz. Resmi yerlerde Kürt dili yasaktır.(Ek.4 ve 5) Kürt folkloru ve müziğide yasaktır.(Ek.6)

Bir Kürt kendi çocuğuna Kürtçe isim veremez. (Bu arada Kürtçe isim ta-

şyanları de değiştirilmektedir) Eski parlamenterlerden Şerafettin Elçi'ye parlamentoda Kürtmü? yoksa Türkmü? olduğu sorulmuştu. O da Kürdüm diye yanıtlamıştı. Bu açıklama nedeniyle 1981'de ağır ceza talebiyle yargılandı. 2 yıl 3 ay ağır hapis cezasına çarptırıldı. (Bununla bu adı geçen parlamenterleri savunuyoruz, demek değil. Belli ve ortak alternatifler de yararlamp aynı kaptayiyen, Türk meslektaşları ortak özellikleri olan bunlar temelinde ele alındığında bile farklılık görülecektir.) Devlet İstatistik Enstitüsü yetkilileri 1980-85 nüfus sayımları için kullanılan formlara hangi dilleri konuşuyorsunuz? başlığı altında Kürt dilini kaydettikleri için bölücü olarak suçlanarak DGM.de yargılandılar. Devlet savcısı Türk, dilinin bir lehçesini ayrı bir dil kaydetmekle suçladı. (Info-Türk 1986) Eski SHP genel sekreter yardımcılarında Erdip SERVET, Devrimci Parti Genel Merkezinde Kürtçe konuştuğu suçlamasıyla, Marmara-Yalova'dan alınarak Ankara DGM savcısı Ülkü Coşkun tarafından sorgulandı. (Ana muhalefet partisinin en üst düzeydeki yetkilisine bu yapılıyorsa, sıradan vatandaşın yapılanları düşünmek bile gereksiz bkn.)

Bitlis polis şefi Mustafa ÜS-TÜN, çocuklarına Kürt isimleri veren 12 kişi hakkında ceza kesilmesini istedi (...) Yetkililer isimlerin Türkçe olmadığını ulusal, kültür, ahlak ve geleceğe karşı olan, kamuoyuna hakaret eden isimler (Tabi hakaret derken şunu belirtiyorlar. sömürgeci ulusun komprador, tekelci burjuvasının ve sömürge ülkenin işbirlikçilerin ortak mücadeleleri zedeleniyor, hatta Kürtçe deyimler, konuşmalar efendilerin uykularını kaçırıyor. Her an korktuklarını yurtseverlerce biliniyor.) resmi nüfusa kaydedilemez olarak belirlenen 1587 nolu kanununun 16/4 maddesinin ihlal edildiğini bildirdiler. Mehmet Şeref KOCAMAN mahkemeye çağrı-

larak, çocuklarının isimlerini değiştirmeye zorlandı. Dört ayrı baba, daha aynı suçta yargılandılar. (Nokta, 15 Şubat 87) Bölgesel bir Türk mahkemesi iki çocuğun ismini değiştirmiyor.(Ek.7)

Türk otoriteleri birçok Kürt köyünün ismini değiştirmişler, 25 Mayıs 1986 tarihli Tercüman gazetesi Adıyaman, Gaziantep, Urfa, Mardin, Siirt ve Diyarbakır vilayetlerinin her beş köyünden dördünün -3524 köyden 2842 köyün- isimlerinin değiştirildiğini yayınladı. Egemen çevreler bunları duyunca hep bir ağızdan başlıyorlar yaygaraya; "Komünist oyunu" Türk düşmanlarının raporu diye diye, ama sıra Bulgaristan'daki Türk azınlığa gelince, yine bu kurumlara sarılıyor ve raporlarını çarşaf çarşaf, TRT.de okuyorlar. Neden bu çifte standart? Sömürgeci güçlerin şoven ikiye bölünmüşlüğü nasıldır sınıyor. Yerli basında birkaç haber aktaralım. Yakala ve öldür emrini kim verdim(Kasım 1987 Haftalık bir dergi) 300 köylüye dayak(Ocak 1988 Basın) vatandaş işleniyor. Beyaz:Devlet yanlısı, Mavi: Kararsız, Sarı: Sempatizan, Kırmızı: Militan(1988 basını) Tunceli'de 4 saat süren askerinin ve polislin ateş açması sonucu yüzlerce ev delik-deşik olmuştu(...) Güvencilik güçlerinin anlaşılması zor ve yöre halkının baskı -sindirme diye nitelediği ayırım gözetmeyen herkese kuşkuyla bakan uygulamalar var(Milliyet 28 Temmuz 1987) SHP milletvekilleri; Doğu ve Güneydoğu'da insanlara hain muameleleri yapıyor, dediler(Kürdistan deyimini doğru olanı. Beylerin itirafı bu kadar, şaşmamak gerek) Cumhuriyet (16.2.88)

Erzurum'un Şenkaya ilçesinde Jandamanın ateş açması sonucu iki vatandaş öldürüldü, beşide yaralandı. SHP milletvekilleri olayı şöyle anlattılar, olay olabilir gerekçesiyle sadist asubay, Yoğurtçular köyünü kuşatmış ve köylü hal-

V.i.S.d.P. S.Haidarı
Grossenbergener Str. 48
4971 HÜLLHORST
DEUTSCHLAND
Yazışma Adresi: Postlagerkarte
Nr. 166 238 E
5000 Köln 1
Banka Hesabı:
Stadtsparkasse Köln,
Konto Nr. 942 231 79
BLZ: 370 501 98

Almanya: 3 DM
Fransa: 10 FF
Belçika: 65 BF
Hollanda: 3 HF
Danimarka: 10 DKRN
İsveç: 10 KRN
Avusturya: 25 ÖŞ
İsviçre: 3 SFR

kı bir çember içinde olay yerine getirilmiştir. Bu arada nereden çıktığı belli olmayan bir kurşunla bir vatandaşımız ölmüş daha sonra assubay ateş emri vermiştir. Bu yetmiyormuş gibi bir de halkı yere yatırıp sırtlarından ateş etmiştir. Ölen iki vatandaşımız ve yaralananlar hep sırtlarından vurulmuşlardır.(Cumhuriyet 17 TEMMUZ 1988) Hado gelin baskıyla evini terke zorlandı(Cumhuriyet 987)

19.2.988 tebliğ tarihli şu belge ise Kürdistan'da bugün uygulanan baskının adeta aynası niteliğinde dir:

Konu: Köyde alınacak tedbirlere dikkat
Tebliğ eden: Assubay Murat HALAN

M.1.- Köye gelen köyde ayrılan bütün vatandaşlardan karakolun haberi olacak, kimlik kayıtları yapılacak.

M.2- Köyün bütün kimlikleri karakolda muhafaza edilecek(...)

M.5- Akşam üstü vaktinde kesinlikle köye giriş yapılmayacak,

M.6- Odun ve yaprak kesmeye gidenler giderken ve dönerken karakola uğrayacak, gittiği yer, dönüş bildirilecek.

Bu belge Türkiye Kürdistan'ının nasıl adeta bir açık cezaevine dönüştürüldüğünün resmidir. Marksist-Leninistlerin katledilmesini isteyen savcı ve yargıçlar.(Kürdistanın durumu bütün bunlarla daha da tartışma götürmez sömürgecilik politikalarının açık açık ifadesidir. Yazıda belirttiğim gibi tabi bunlar işin birkaç yanı madalyonun bir yüzü, sömürgeciliğin tarifi daha da farklı ulusal özelliklerine indirgenir) 12 Eylül emperyalizminin uşağı faşist cuntası ülkemizi boydan boya açık cezaevine dönüştürdü. Söylenenlerin bir kısmı da Türkiye devrimcileri için de geçerlidir. Baskı ve terörde onların etkilendiğini biliriz. İnkâr edilmez, tartışmada götürmez. Ama Türkiye Kürdistanı bu durumu çok daha katmerli yaşadı. Bunun nedeni sınıfsal baskının üzerine katılan ulusal baskıydı. Neler yapılmadı ki?

Bingöl'ün Genç ilçesinde gece sokağa çıkma yasağı koyup Kurt köpeklerini kente salanlar, insanları korkudan nefes alamaz hale getirmek için evleri makineli tüfek ateşine tutanlar, öğreten Sıdk BİLGİN'i ellerinde askeri aracın arkasına bağlayıp ailesinin ve köy halkının gözleri önünde yerlerde sürükleyip, öldürdükten sonra ise yüzlerce mermiyle delik-deşik edenler, Kürt yurtseverlerini öldürenlere milyonlarca lira ödül dağıtanlar(Ki bu uygulama öyle bir hal almıştı ki ödül almak için sıradan insanlar öldürülüyordu. En son örneği Sirt'te Temmuz 988'de yaşandı? Devrimci kadının yakalanması için... yakalayan

ilk gece birlikte olmaya hak kazanır, şeklinde ilanlar asanlar, kadınları cinsel kontrole tabi tutarak tüm insani değerleri çiğnemede hiç bir tereddüt göstermeyeceklerini de ilan edenler, Diyarbakır ve Kürdistan'ın diğer cezaevlerinde tutsakları her tür işkenceden geçirip onlarca, yüzlerce insanı katledenler ONLARDI. Yine onlardır bütün bu insanlık ve çağıdışı uygulamalarına karşı çıktığımız için bizi farklı isimlendirmelerle zindanlarda ve ülkeyi terk ettirme politikaları zorla dayatılmaktadır.(Bölücü, Terörist, daha da aşağılayıcı deyimler kullanmaktadırlar...) Ama temsilcisi durumunda olduğumuz ırkçı-faşist kafanın yaptıkları o denli açık ve gizlenemez haldeki büyük müttefik ABD. bile Kürt halkının asimilasyonuna tabi tutulduğundan, imha edilmeye çalışıldığından söz ediyor. Bakın ABD dışişlerinin 987 İnsan Hakları raporunda Kürt halkının asimilasyonuna uğratıldığından, baskı uygulandığından söz ediliyor. Bir bakın(şunuda belirtelim ki diğer sömürgeci güçler de bu safsataların içindedir.Düşünceler çok zavallı adeta günahsızdırlar) ABD ve müttefiklerinin böyle davranmakla kendi itakar hizmetçilerinin kalbini acıtmadı mı? Oysa, Kürtlere ve Kürdistanın tümü o kadar istila, o kadar insanları katledildi ki, tarihin sayfalarını çevirdiğinizde ağlamamak için yürek gerek. İşte bu soytarıların garipliği, tabi anlamamak içinde bu insan cellatlarının itaatkarlığını yapmak gerekir. Anlayanlar haindir diye damgalanılır. Kürt halkının jenosit ve asimilasyonu bugün çok daha merkezileştirilmiş uygulamalarla sürüyor. Sivil padişah olarak tanımlanan, özel yetkilerle donatılan olağan üstü hal Bölge Valisi, Özel Kolordu, Anti-Terör Timleri, Köy korucuları vb. örgütlenmelerle baskı ve terör sistemli, Merkezi ve planlı olarak yürütülüyor. Bir tek örnek Hakari'de şehir nüfusunun yarıya yakını polis ve özel güvenlik güçleri oluşturuyor ve bunlar Teksas kovboyları gibi şehrin tek hakimi durumdadırlar. Burjuva basınında benzer haberleri hergün okumak mümkün. Kürt halkı bu uygulamalarla yeni tanışmıyor, Kemalizmden devralınan ırkçı-şoven politikanın araçları olan bu örgütlemeler, faşizme uygun şekilde modernize edilerek biçimlendirilip devreye sokulmuşlardır. (Bu yaşananları Osmanlılarınkinden ayırmak olası değildir. Turancılık ve yayılmacılık politikaları, bunların imparatorluklarında mevcut, böylece süre geldi.) Kemalist diktatörlüğün Kürt Halkına yönelik jenosit politikasını ifade eden benzer örgütlenmelere bir göz atalım. Günümüzle olan benzerlikleri hatta aynılıkları

görmek açısından yararlı olacaktır sanıyoruz. TBMM 2.dönemin son günlerinde Umumi Müfettişlik teşkiline dair(26 Haziran 1927 tarih ve 1164 sayılı) bir yasa yapmıştır. Bu bölge (eyalet) valiliğine benzer bir sistem olup, kurtuluş savaşından sonra ordu biriminin kaldırılarak kolorduların müfettişliklere bağlanmasını da anırtmaktadır. Mülkiye Genel Müfettişlerinin başlıca görevi, bölgelerinde asayiş ve inzibai sağlamaktır. Daha sonra Umumi Müfettişlik Vazife ve Selahiyetlerine bir de talimatname yapılmıştır. Umumi Müfettişliğin ilk kurulma nedeni 23 Ekim 1927'den sonra eren sıkıyönetimin yerini dolduracak bir yetke yaratmaktır. Nitekim bir ay içinde daha talimatname yapılmadan şark vilayetleri için bir Umumi Müfettişlik ihdasıyla bu göreve İbrahim Tali ÖNGÖREN beyin tayininin muhtemel olduğu haberi gazetelere yansımıştır. (Cumhuriyet gazetesi 26 Teşrininisani 1927, akt.M.TUNCAY, tek parti yönetiminin kurulması) Bu olasılık kısa sürede gerçekleşmiş, Elazığ, Urfa, Diyarbakır, Sirt, Bitlis, Mardin, Van illerinde oluşan doğu bölgesine bu zat Umumi Müfettiş olarak atanmıştır. Evet Kürt ulusunu inkar, uyguladıkları asimilasyonlar (sömürgecilik) jenosit ve terör politikasıyla tevil yollu ikrara dönüşüyor. Çeşitli biçimlerde çeşitli yöntemlerle, Kürt halkını yok etme tarihe gömme çabaları topyekün imha planlarını da kapsayarak genişliyor. Kemalist diktatörlüğün Şeyh Said, Ağrı, Dersim isyanlarında işlediği suçlar çok daha kapsamlı olarak tekrarlanmak isteniyor. Kürt halkının sınıfsal ve ulusal mücadelesinin gelişimine paralel olarak katliam, planları da birbir açığa çıkıyor. Kanatlı 1978 tatbikatı bilenen örneklerden. Bu tatbikatın özelliği Kürt kıyafetli sivillerin imha edilmesinin bir provası olmasıdır.

Bugün bu katliam planlarına ABD.de katılmış durumda. Ocak 1988'de ABD'nin Newport şehrinde yapılan, Türkiyenin doğusundaki bir ayaklanmanın ABD ve Türk ordusunca ortak bastırılması manevraları imha planlarından biridir. Ama biz Marksistler yine de diyoruz ki başaramayacaklar. Zafer Marksistlerin öncülüğünde dünya ezilen işçi sınıfının olacak.

**YAŞASIN MARKSİZM-LENİNİZM!
YAŞASIN BAĞIMSIZ BİRLEŞİK
DEMOKRATİK KÜRDİSTAN!
BİJİ KAWA!**